

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת וירא | תשפ"ו

פתאום מיראת הכבוד נתקפתי באלם

מרן הגר"ד לנדו שליט"א
בזכרונות מבעל החזו"א זיע"א

שח רבינו:
בפעם הראשונה,
אז כמעט
הראשונה
שנכנסתי לחזו"א,
מישהו הביא
אותי אליו, הוא

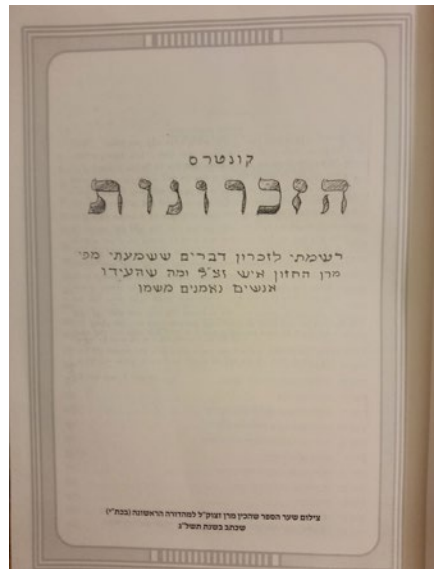
דיבר קודם, זה שבא איתי, ואז הגיע התור שלי לגשת, פתאום מיראת הכבוד נתקפתי באלם.. לא דיברתי כלום... ואז החזו"א קם לעומתי, ואז פתאום נפתח לי הפה, ושאלתי את השאלה... התביישתי כולי מהתנהגות שלי.... החזו"א בחכמתו לא ענה לי כלום.... אחרי כמה ימים הגיע רבי שלמה ברמן.... והביא לי דף, ואמר לי החזו"א שלח לך את זה.... לא היה שם תשובה, אלא הוא ביקש שהוא יעתיק מהספרים שלו מה שהוא כותב על זה. החזו"א בחכמתו ראה שאני מבולבל, אז הוא לא ענה לי במקום, רק שלח לי תשובה, ומאז כבר נכנסתי אליו עוד.

יצא לי פעם אחת להתפלל במחיצתו של החזו"א, היה זה ביום שהיה להחזו"א יארצייט, וביקשו מבחורים משיבת פוניב'ז שיבואו להתפלל אצלו וג"כ אמר שיעור. וזכורני ששמתי לב שבקריאת שמע קודם שתחיל לומר 'ויאמר' שהה מעט, וכנראה בשביל שמצוות צריכות כוונה, וע"מ לכוון מצוות זכירת יציא"מ, וכשהגיע לומר אני ד' אלוקים הפסיק הפסק קטן, וכנראה כיוון ליציאת מצרים, כמו"כ בחזרת הש"ץ כל פעם קודם שאמר ברוך עזר מעט, וכנראה ע"מ להתבונן ולכוון במה שאומר.

(גליון 'דבר דבר' וירא תשפ"ה)

'הספר הקדוש הזה אאמו"ר שמר עליו כבבת עיניו וכל ימיו הניחו בתוך ארון שנעול במנעול ובריה ולא נתן בשום אופן להוציאו מכותלי ביתו'

הגאון רבי יצחק שאול קנייבסקי שליט"א על 'קונטרס הזכרונות'
מתורת מרן החזו"א שכתב אביו מרן שר התורה זיע"א

לפי כמעט כשנתיים (שבט התשפ"ד) יצא לאור הספר המיוחד 'קונטרס הזכרונות' שכתב שר התורה מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל על הנהגותיו ותורת מרן בעל החזו"א זללה"ה. לרגל יומא דהילולא (ט"ו מר חשון), אנו מביאים בפניכם את הדברים שכתב הגאון רבי יצחק שאול קנייבסקי שליט"א על מיוחדותו של ספר זה.

'הספר הקדוש הזה אאמו"ר שמר עליו כבבת עיניו וכל ימיו הניחו בתוך ארון שנעול במנעול ובריה ולא נתן בשום אופן להוציאו מכותלי ביתו, וכששאלוהו שאלה שהוצרך לעיין בהקונטרס, תיכף היה ניגש לארון ומעיין בהקונטרס הלזה ונועלו בחזרה בארון וחוזר ומשיב להשואל, ולידידיו הגדולים הסכים שיעיינו בביתו בהקונטרס ויעתיקו לעצמם כמה קטעים מהקונטרס, אבל שלא יוציאוהו מביתו.

וכשהדפסתי לו עשרים ספרים כרוכים הסכים לחלקם רק לילדיו ולתלמידיו ומקורביו הגדולים ובתנאי שיניחוהו בביתם בתוך ארון שנעול במנעול.

והנה שמעתי כמה פעמים מפיו הקדוש שאמר לי בזה"ל (בערך) סבא (היינו מרן הקה"י זללה"ה) רצה שאדפיס את הקונטרס להפיצו בישראל, אבל אני מאד פחדתי

[מפני כל הטעמים שכתבתי בהקדמה], לקחת אחריות על כל מה שכתוב, אבל מה שאתה תעשה אחרי מאה ועשרים שלי (כלשונו) אין האחריות עלי, עכ"ל.

ושמח שמחה גדולה עד מאד שלא ראיתיו מימי

[ובחנוכה תשס"ג הדפסתי לו את הקונטרס בספר מכורך, ושמח שמחה גדולה עד מאד שלא ראיתיו מימי, והיה עת רצון לפניו שכל מה שבירך התקיים].

אחרי הדברים והאמת האלו הנני רואה בזה כמין צוואה להדפיס ספר קדוש זה,

עמוד 2 <<<

לפטירתו), וששמעתי מפי אחרים נאמנים אצלי. והנה ידוע שבגמ' (ב"ב ק"ב) אמרו אין למדין הלכה מפי מעשה. ואמרו ע"ז בירושלמי פאה פ"ה ה"ד הדא דתימר בההוא דלא סבר, ברם בההוא דסבר עבד, פי' ת"ח שמבין היטב הענינים, יכול ללמוד מפי מעשה, כי הוא יודע אם דומה אם לאו.

והנה דבר ברור שצריך להיות ת"ח גדול ללמוד מהנהגות מרן ז"ל ומהוראותיו, כי ידוע שכמה פעמים הי' לו כמה טעמים, והשיב לזה טעם א' ולזה טעם א', או שהי' לו עוד כמה סניפים לצרף, וכמה פעמים לא רצה לגלות טעמו ודחה השואל. גם יש דברים שמרן אמר בתורת הנהגה ולא בתורת הלכה [כמו מה ששמעתי בשמו שאמר שאין ראוי בשבת להראות באויר או על השלחן באצבעו כמין אותיות, אף שמפורש בשו"ע סי' ש"מ ס"ד להיתר]. ויש דברים שלא אמרם אלא הערה דרך מו"מ ולא להלכה. גם הנהגות שנהג בעצמו כמה דברים הקיל מפני חולשתו, ואין ללמוד מזה לאחרים. או החמיר לעצמו מטעמים שהיו לו ולא לאחרים. ויש דברים שהחמיר בשביל שחשש למראית העין וחילול השם באדם חשוב, ויש דברים שלא רצה לשנות ממנהג הצבור או ממנהג אבותיו. ויש דברים שעשו בפניו ולא על פיו ולא מיחה, שלא הי' דרכו למחות ע"פ רוב. (וכל אלו הדברים ידועים לי היטב מכמה מעשים). ומ"מ העתקתי הדברים לעצמי. [וגם כמה דברים פשוטים כתבתי, אף שמבואר בשו"ע או בספרו, דמעשה רב]. וראויים מעשים אלו להצטרף להכרעת החכם.

והנה כתב מרן באגרותיו (ח"ב סי' כ"ו) שמה שאנחנו אומרים מעצמינו אחריותם עלינו, אבל מה שאנו אומרים בשם רבותינו צריכים להיזהר שבעתיים שלא לומר דבר שלא שמענו מפייהם, עכ"ל. ולזה נזהרתי שלא לכתוב רק דברים שראיתי וששמעתי בעצמי, או ששמעתי מפי אנשים נאמנים אצלי. וקצתם העתקתי מס' אמרי יושר של רמ"ג נ"י [וס' דינים והנהגות] מה שלא זכרתי בעצמי וכתבתי בשמו. ודברים שאינם ברורים אצלי כ"כ, כתבתי כמדומה. (וכל המוקף בעיגול הוא מהכותב). ומ"מ לפי שאיני כותב דברים הללו לפרסום רק לעצמי, לא דקדקתי כ"כ בלשון, ולכן אין ללמוד מזה למעשה כלל. ויה"ר שלא נכשל בדבר הלכה, ולא נאמר דבר שלא שמענו מפי רבותינו בשמם, ואל תצל מפי דבר אמת עד מאד, אכ"ר.

ודע שאאמו"ר זללה"ה לעצמו סמך על כל מה שכתוב בקונטרס כמשה מפי הגבורה'.

'קונטרס הזכרונות הלזה כתבם אאמו"ר זללה"ה בשלש מהדורות, המהדורא הראשונה כתבו כמה שנים אחרי פטירת מרן החזו"א זללה"ה, שראה וחשש שדברים שהיו ברורים כשמש איך היתה הנהגת החזו"א הוא ושאר תלמידי החזו"א מתחילים להסתפק וכיוצ"ב, ישב וסידר ע"פ בקשת אביו מרן הקהילות יעקב זללה"ה וכתב כל מה שהוא זכר ומה שהעידו לו אנשים נאמנים ומדכרו ליה ומידכר, וסידר גם מפתחות, ואף סידר צורת שער הספר, והקדמה קצרה, [ואת התאריך שבראש ההקדמה 'בעז"ה אדר ב' שנת התשל"ג' כתב אאמו"ר מרן הקה"י זללה"ה בכתי"ק, אגב, זה היה כמה ימים לפני שנסתלקה לגן עדן אמו של אאמו"ר ואשתו של אאמו"ר מרן הקה"י ואחות החזו"א זללה"ה לאחר מחלה ממושכת של כמה חדשים, אולי הקה"י זירז הדפסת ספר קדוש זה כדי שיהי' לה לזכות].

אחר כמה חדשים לאחר פטירת אמו הצדקנית ע"ה בתוך שנת האבל, ישב אאמו"ר מרן הגאון זללה"ה והעתיק וכתב מחדש את כל הקונטרס מתחילתו ועד סופו עם מאות שינויים, ופנים חדשות באו לכאן, גם שינה והוסיף בהקדמה, ובמשך השנים היה מוסיף ומגרע עד לשנת תשס"ב, ובשנת תשס"ב לאחר שחלה בעוונותינו הרבים והבריא בחסדי השי"ת ישב וסידר וכתב מחדש את כל הקונטרס, ובירר מכל הכתבים ששלחו לו ידידיו תלמידי החזו"א שסמך עליהם ושהיה נראה לו נכון והכניס הכל לתוך הקונטרס הקדוש, והוסיף ציונים אחרי כל סעיף וכדכתב הוא זללה"ה בהקדמתו, וממש פנים חדשות באו לכאן. ואח"כ מאז ועד יום מותו היה מוסיף ומגרע ומוסיף מקורות והערות, וזהו הספר אשר לפניכם. (מתוך הקדמת הספר בשינויי עריכה)

אנו מביאים כאן חלק מהקדמת מרן זיע"א כמובא בספר:

בעז"ה אדר ב' שנת התשל"ג

ראיתי לכתוב בעזה"י לעצמי למזכרת קצת דינים והנהגות שראיתי וששמעתי ממרן החזו"א זצ"ל (וקצתם רשמתי סמוך

אספר לכם מעשה שראיתי בעיניי והייתי שותף לו. והדבר כל כך עוזר אותי ונחרט בזיכרוני עד היום הזה, אין לתאר.

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - אם רוצים - יכולים

והוא ישוב פתח האהל ביום היום (א)

בחז"ל כתוב ש"כחום היום" הכוונה שהיה חום כגיהנום. לפעמים יש יום של חמסין ברחובות בבני ברק, וראובן אומר לשמעון: חם, א-גיהנום... א-גיהנום?! הלואי שבגיהנום יהיה רק כזה חום... איפה גיהנום...

אבל ביום ההוא אכן הקב"ה נקב חור בגיהנום והרתיח את כל העולם כולו, א-גיהנום ממש. אף אחד לא היה בחוץ. רק אברהם אבינו, שהלך לכבוד ה' גם לתוך אור כשדים, יכול היה לצאת כעת לכבוד ה' לחום הגיהנום... ואומרים חז"ל שהוא שלח את אליעזר עבד אברהם - נו, תביא אורחים. אליעזר עבד אברהם שב ואמר - אין אורחים. כתוב בחז"ל שתי גרסאות על התגובה של אברהם אבינו ע"ה: "לא מהימנית לי" או - "אין אמונה בעבדים".

נשאלת השאלה: וכי אברהם חשב שאליעזר משקר אותי? הרי הוא רואה מה נעשה בחוץ ויודע שחם כאש הגיהנום? ואליעזר מגיע ואומר - חיפשתי. מדוע שישקר אותי?

יתירה מזו, אליעזר עבד אברהם היה אדם גדול מאד, עד שכתוב בחז"ל "המושל בכל אשר לו" - מושל ביצרו כאברהם. ולאחת הדעות הוא זכה להיכנס חי לגן עדן. וכי אברהם חשש שהוא משקר? רבי יחיאל מיכל גורדון זצ"ל, ראש ישיבת לומז'ה, איש גדול ואצילי, ביאר זאת כך:

אליעזר הגיע ואמר שאין אורחים. אליעזר לא משקר, אבל אברהם בא אליו בטענות - מדוע אין אורחים? הרי אם הייתי רוצה בלב ונפש היו מגיעים אורחים. "לא מהימנית לי" - אין לך את הנאמנות, אתה לא רצית מספיק. ותראה תיכף שכאשר אני אלך יבואו אורחים... כיצד יבואו? מאיפה? יהיה כבר אורחים, אתה תראה. אם אדם רוצה בכל הכוחות - יבואו!

אם רוצים - יכולים, רצון. אין לנו מושגים באבות הקדושים, אבל הם עבדו את ה' בכל המצבים שרק שייך, אם רוצים ויש רצון חזק - איי איי איי...

כדור רגל על המיטה בבלינסון

אספר לכם מעשה שראיתי בעיניי והייתי שותף לו. והדבר כל כך עוזר אותי ונחרט בזיכרוני עד היום הזה, אין לתאר.

אושפזתי בבית החולים בלינסון. על ידי במיטה הסמוכה שכב יהודי חילוני, בריון. שאלתי אותו: "מה אתה עושה פה?" כמי ששואל: אתה הרי נראה בריא! ממש בריון. אמר: "המשאבה של הלב לא כל כך טובה, אני צריך לעבור צנתור".

הגיעה השעה של הצנתור, לקחו אותי במיטה עם הגלגלים. וכי

הוא צריך שיגלגלו אותו? הוא יכול היה לסחוב את המיטה על הראש שלו... אבל כך זה המנהג בבית חולים, שלניתוח יוצאים במיטה על גלגלים. הוא יצא לעבר חדר הצנתור בריא כאלום.

חזר מהצינתור - רחמנא ליצלן - אוי ויי... עם סמרטוט על הראש, סביב המיטה עמדו כל הצוות, רופאים, אחיות, מכאן ומכאן. רחמנא ליצלן. כל האנשים שהיו בחדר ברחו מפחד. אני לא יכולתי לברוח... טיפלו וטיפלו בו. חשבתי שממש הולך להיות שם יציאת נשמה. אחרי כעשר או עשרים דקות, החלו הרופאים והאחיות לעזוב את החדר, הבנתי שמסתמא המצב יותר טוב, הפיקוח נפש הולך ופוחת. אף אחד כבר לא היה בחדר, פתאום אני שומע את קולו, ואני מספר לכם מה שמעתי באוזניי - שאותו בן אדם מדבר משהו... חשבתי שהוא מעוניין שאקרא לאחות או לרופא. שאלתי: "מה קרה, האם צריך עזרה?" והנה ראיתי שיש לו באוזן אוזניות. הוא אומר לי בחיוך מתוך שהוא חיוור כסיד: "שמעת מה קורה שם? שתיים-אפס לטובת הרומנים..."

ריבונו של עולם, קודם הוא היה גוסס, במצב נורא ואיום. א-מיירדיק א-זאך.

האמת, שלהבדיל, אם אחד אחרי כזה מצב קורא ואומר לי: "נפל ברעיוני יישוב נפלא על הרמב"ם", הייתי מבין אותו ומתפעל. רק מה ההבדל? שאצלו הפוטבול זה החיים שלו, בנפשו. ולכן אין הגבלות - הכל הוא יכול, להכל הוא מסוגל!

(מתוך 'חי ראובן' בהוצאת 'פה נוף')

הוא סיפר שקנה לאמו הרבנית ע"ה כורסא בכדי שתוכל להינפש עליה, ואביו הגדול לא הסכים לשבת על הכורסא, באמרו ש'כך לא יצא לאור שו"ת שבט הלוי חלק שישי...'

פרקי חיים נאצלים ומאישיותו המזהירה של הגאון הצדיק רבי אברהם אליהו ואזנר זצוק"ל,
רב קהילת 'שבט הלוי' מודיעין עילית

וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו (כב ו')

מאת: הרב טוביה פריינד

בהלכה זו, וסמך עליו בפסק הלכה, ובפרט כאשר היה מגיע הענין לשמות אנשים ונשים, סמך עליו מאוד ומינהו להיות מוליך ומביא בינו לבין גדולי ישראל בדור האחרון שהיו כבר רגילים להתקשר אליו ולבקש ממנו עצה ותושיה בענין, ומה שכבר ידע את דרכו של אביו כיצד הוא עונה באופנים מסויימים, כבר היה עונה לבדו, ואת כל הדבר הקשה היה מוליך ומביא אצל אביו ומשם חזרה אל השואלים.

כל כך אהב האב את בנו והכניסו בסוד ענייניו, דברים שהם בכבשונו של עולם, ולא זז מלחבבו עד לאחת, אף התבטא עליו פעם אחת, "ר' אברהם האט מיין טבע", - לרבי אברהם יש את הטבע שלי! לא פחות ולא יותר...

סיפר הוא בעצמו כאשר בימי זקנותו של אביו הגדול, חרד לכוחותיו, ושאלו למה יתאמץ ללכת עד מחוץ לבית המדרש לרחוץ את ידי הכהנים, רצונו היה להעמיד קערה וספל מים במקומו של אביו הגדול והכהנים יבואו אליו לקדש ידיהם, והביא סימוכין לכך שגם אצל הגאון הקדוש בעל ה'הפלאה' זי"ע בפראנקפורט נהגו כן, הביאו קערה של זהב, בימי חג ומועד כאשר נהוג בחוצה לארץ לשאת הכהנים את כפיהם, והיה נוטל להם לידים במקומו, אמנם כידוע שסיפר שאביו הגדול השיבו "אברהם, וילסט מיר מאכן א פוילער איד?" - רצונך להפכני ליהודי עצל? - כל עוד מוליכות אותי רגלי, הנני הולך לקיים מצות ה' בהידור.

ומעשי אבות סימן לבנים, הגרא"א זצ"ל, כל עוד נשאו אותו רגליו, ולפעמים גם כאשר כבר לא נשאוהו, באפיסת הכוחות ואזלת אונים, גם אז הלך לקיים מצוות ה' בהידור...

השריפה כילתה את כל מה שהיה בשטח

כמו כן אהב לספר כיצד הגנה עליו זכות כיבוד אם, כאשר היתה אמו הרבנית הצדקנית ע"ה מאושפזת בבית החולים 'תל השומר', ורצה מאוד ללכת לבקרה בשבת קודש לקיים מצוות כיבוד אם, ולצורך כך הניח אוכל באריזה סגורה על אם הדרך כ'עירוב תחומין' שיוכל ללכת מבני ברק עד בית החולים בשבת, והנה, ביום השבת, בדרכו לבית החולים, נזכר שהאוכל נמצא באריזה סגורה, וייתכן שאינו נחשב כ'עירוב' לפי שאינו ראוי לאכילה - שהרי האריזה סגורה, אבל אז התקרב למקום הנחת העירוב, וראה שהשטח בו הונח העירוב, התחוללה בו שריפה ביום האתמול, השריפה כילתה

במאמר זה נביא מעט מפרקי חיים נאצלים ומאישיותו המזהירה של הגאון הצדיק רבי אברהם אליהו ואזנר זצוק"ל, רב קהילת 'שבט הלוי' מודיעין עילית, בעל 'אבן הלוי' ובנו חביבו של מרן פוסק הדור הגר"ש ואזנר זצוק"ל בעל ה'שבט הלוי'.

גדול ורב היה כוחו בכיבוד הוריו, כידוע מה שסיפר שקנה לאמו הרבנית ע"ה כורסא בכדי שתוכל להינפש עליה, ואביו הגדול לא הסכים לשבת על הכורסא, באמרו ש'כך לא יצא לאור שו"ת שבט הלוי חלק שישי...'.

לימים, לאחר הסתלקותו של אביו הגדול, סיפר בכמה מילים, בהם חבויות עבודה זו של כיבוד אביו הגדול. כאשר נשאל על הקירבה האישית בינו לבין אביו, ענה בענוות חן ובצניעותו האופיינית - "מעולם לא רציתי לצאת מחוץ לד' אמות של אבי הקדוש, זכיתי להיות מאוד קרוב אליו כבן אהוב, גם כאשר הציע לי לצאת לשווייץ לראות קצת את העולם שמחוץ לד' אמותיו סירבתי, ולא רציתי להפסיד רגע במחיצתו, בהמשך השנים התווספו גם גבאים ומשמשים, אולם לפני כן זכיתי להיות קרוב אליו ולסייע לו בכל הנדרש לו."

אמירה זו, מקפלת בחובה מסכת חיים שלימה ולימוד גדול בכיבוד אב ואם, מכריו הקרובים מעידים, כי הקריב רבות, בשמחה וברצון, למען כיבוד הוריו, ולמעשה היה הבן היחיד שנשאר לדור בבני ברק כל השנים בסמיכות למקום מגורי הוריו, כדי לסייע ולהיות לימין ולעזר בכל דבר, עוד קודם שפקע שמיה של מרן בעל שבט הלוי זי"ע ברבים והיו לו גבאים וכיוצא בהנהגה.

עדויות מרגשות על כך שדחה הצעות רבות של משרות מכובדות ומפרנסות שהיו יכולות להביא מעט הרווחה והרחבה למצבו הכלכלי שלא היה מן הטובים ביותר, והוא די לו בקב חרובים ובלבד שיזכה להיות סמוך אצל שולחן אביו וליצוק מים על ידו.

לרבי אברהם יש את הטבע שלי

ככלל, היה אביו הגדול זי"ע"א סומך עליו בשליחויות רבות, אם בשלחו אותו להשתתף בשמחות בשליחותו, או בפסק הלכה בכל מיני מצבים, והיה מתבטא הרבה ואומר - "דו ווייסט שוין וואס איך האב געפאסקענט ביי די הלכות" - אתה כבר יודע מה פסקתי

את כל מה שהיה בשטח, והגיעה עד למקום בו הניח את העירוב, חרכה את האריזה, אך לא שרפה את האוכל, והאוכל היה בעצם באריזה פתוחה, והכל על מקומו בא בשלום, ויכול היה ללכת לקיים מצוות כיבוד אם.

כמה וכמה פעמים התחקה הבן אחרי דרכי אביו, ופעם אחר פעם, הכניסו האב, בהכירו בסגולות בנו, בסוד דרכיו וענייניו, כאשר פעם ההין לשאול את אביו הגדול זי"ע, מה פשר הדמעות שהוא מזיל לרוב בעת נענועי ארבעת המינים בסוכות, ונענה - "אברהם, וכי לא תדע כי זה הזמן לתשובה מאהבה?!"

כן שאל פעם את אביו הגדול על כך שהוא משקיע כוחות רבים כל כך בניקיון הגוף, אשר בזה היה כידוע מצוין למאוד, בנקיון הבגדים וסידורם וכו', ויען האב - "איך ניתן ללמוד כאשר הגוף איננו נקי".

כאשר לא היה מסוגל לראות דבר רע בשום יהודי

מסכת נפלאה ומיוחדת במינה היתה אצלו 'מסכת מידות', מידותיו התרומיות ואצילות נפשו הם שהתוו את מסכת חייו המופלאה, מוחו וליבו היו מונעים כל העת על ידי מידותיו הזכות, שהפכו להיות טבע בשבילו, נטועות בקרבו כחלק בלתי נפרד מאישיותו המאירה.

גדלות מיוחדת היתה בו, לראות בכל אחד ואחד את החלקים הטובים שבו, 'עין טובה' שהיתה בו, בלי גבול, כאשר לא היה מסוגל לראות דבר רע בשום יהודי, גם כאשר היו משמיעים בפניו ביקורת או זלזול וכדומה כלפי מאן דהו, וגם לרבות כלפי מי שפגע בו באופן ישיר, הסיט מיד את השיחה והפליג לנושא אחר ולא נתן להמשיך בדיבורים אלו, והיה משתדל אף להפך את כיוון השיחה, ולמצוא נקודה טובה או איזה דבר טוב מהאדם עליו דיברו. ומי לנו גדול מעיד עליו מאשר אביו הגדול מרן זי"ע, שכותב עליו באחד ממכתביו, "וגם בני יקירי ר' אברהם אלי' נ"י הרבה בשבח הילדים - והוא אוהב שלום ומידת אהרן כמוני..."

אני חושש שבמזג אויר סוער וקשה כזה, לא יגיעו הרבה אנשים

בדעת ובתבונה ברגישות לצרכיהם ולכבודם של אחרים, ולדוגמא יסופר, כי כאשר כבר קרבו ימי מחלתו הנוראה, אך עדיין היה מסוגל ללכת, על אף שכוחותיו כבר רחוקים היו מלהיות בשיא, בליל שבת חורפי וסוער, כאשר הרוחות והגשמים הניסו כל בר דעת שפוי אל מתחת לקורת גג, בביתו של הגא"א מסיימים זה עתה את סעודת השבת, והנה בני הבית מבחינים כיצד הוא ניגש אל ארון המעילים, נוטל את מעילו ומתכוון לצאת החוצה, לתמיהת הנוכחים, להיכן זה ילך הוא בשעה זו כאשר היא שעה שבני אדם מצויים בבתייהם, ובפרט למה זה לא יחוס על כוחותיו ובריאותו ולא יסתובב בגשם זלעפות שכזה בחוצות קריה, השיב בפשטות כי אברך

פלוגי עורך 'שלום זכר' בליל שבת זה, וברצונו ללכת לברכות ולהשתתף בשמחתו.

בני המשפחה שהיו בטוחים שהמדובר בודאי בפיקוח נפש או דבר קרוב לכך, אם כך הוא מטריח את עצמו, וידעו שאין היכרותו של אביהם עם אותו אברך מתקרבת אלא לשיחה קצרה של דקה או שתיים בפגישה מקרית או בניד ראש לשלום ברחוב, אינו ממתפללי בית מדרשו או מחברי הקהילה וכדומה, ניסו להניאו מללכת, באמרם שאינו צריך להטריח את עצמו כל כך, אולם הוא מחזיר לעומתם, - "אדרבה, זו הנותנת, אני חושש שבמזג אויר סוער וקשה כזה, לא יגיעו הרבה אנשים להשתתף בשמחתו, ועלול הדבר לגרום לו חלישות הדעת, לכן זו השעה והעת לתת לו הרגשה נעימה שבאים להשתתף בשמחתו..." עודו מדבר והוא כבר בחוץ יורד את המדרגות ורץ לגמול חסד עם עוד יהודי ולתת לו הרגשה טובה...

פעם אחת, ישב על ידו בבית המדרש במהלך סדר 'אבות ובנים', אחד ממתפללי בית המדרש, אשר נתברך בליעה"ר בכמה וכמה בנים, ולא הספיק לו הזמן לבחון את כולם על תלמודם, הגרא"א זללה"ה שראה זאת מן הצד, קרא לבניו הנותרים, ובפשטות ובענוות חן, בחן אותם על תלמודם, ושיבחים בחמימות ובידידות כאילו היה אביהם, כך דאג גם לילדים הרכים שחשש שלא יתאכזבו כאשר חשש שמחמת קוצר הזמן אביהם לא ילמד עמהם.

אינני יודע, אם אוכל להעביר לקוראים בשפתי הדלה את עומק ההתרגשות שגרם לי המעשה הבא. פעם נכנסתי אליו, וראיתי שנפשו נסערת. שאלתי אותו, מה גרם לו להתרגש כל כך, מרן לא היה יכול לעצור בעד דמעותיו..

הרב שלמה לורנץ על מרן הגרא"מ שך זצוק"ל 'אביהם של כל בני הגולה'

(ר"ה כה:). ברוב ענוונותו הוא יחס מאמר זה לעצמו, כאשר ראה שנשמעים לעצותיו.

אספר לך: היו אצלי זוג הורים עם בנם בהקשר לשידוך

אינני יודע, אם אוכל להעביר לקוראים בשפתי הדלה את עומק ההתרגשות שגרם לי המעשה הבא. לאדם מערכי לב, ומה' מענה לשון.

פעם נכנסתי אליו, וראיתי שהוא במצב רוח ירוד ונפשו נסערת. שאלתי אותו, מה גרם לו להתרגש כל כך.

מרן החל לספר, אך לא היה יכול לעצור בעד דמעותיו. הוא בכה ללא הרף ולא היה מסוגל לדבר. לאחר שנרגע מבכיו, אמר לי: "אספר לך: היו אצלי זוג הורים עם בנם בהקשר לשידוך. הבן נפגש עם המדוברת, והם החליטו עקרונית לעשות את השידוך. הבן אמר כי הוא רואה בה שלימות בכל המעלות, והוא מרגיש שזהו השידוך שלו. ההורים סיפרו, כי מלכתחילה גם הם נטו להסכים לשידוך, אך ברגע האחרון נודע להם שהיא בעלת תשובה. משפחת הבחור היא משפחה מיוחסת מאד ואמידה, מהמשפחות המיוחדות, וההורים אינם מסוגלים להשלים בשום אופן עם העובדה, שבנם היחיד עומד להשתדך עם בעלת תשובה. המתח בין ההורים לבין בנם גדול מאד, הבן אומר שהוא לא יסוג, כי למרות שלא נתן את הסכמתו בפירוש, המדוברת הבינה, שבעיקרון - הענין סגור. ומאידך, ההורים עומדים על דעתם בכל תוקף ואינם מסכימים לשידוך. הם הגיעו להחלטה לשאול את מרן, ולקבל את הכרעתו בענין.

מרן החל לשוב לבכות, ואמר: "תבין, הרי כולם טועים בי, חושבים שהנני מישוהו שהנני משהו... באים אלי בשאלות והכרעות כל כך קשות. הרי זו שאלה שרק גדול בישראל יכול להכריע. מה אני שייך לשאלות שכאלה... כנראה אני - על ידי מעשי, גם אם זה בשוגג - מטעה את הציבור, והציבור חושב שאני מהגדולים". שוב התחיל לבכות ללא הפוגה: "טועים בי, ואני אשם בזה..."

לאחר שסיים את דבריו, שאלתי את מרן: "מה למעשה יעץ להם ראש הישיבה?" השיב מרן: "מה יכולתי לעשות? הצעתי להם, שילכו לאחד מהגדולים, אמרתי להם אפילו למי ללכת (לפי השערתי היה זה מרן הקהלות יעקב, שבספרו הוא דן בנושא זה), אך הם לא

וְשִׁמְרוּ דְּרָךְ ד' (יה"ט)

מי שדיבר עם מרן, קיבל הרגשה כי הוא איננו מדבר רק עם רבן של כל בני הגולה, אלא ממש עם אביהם של כל בני הגולה. יתירה מזו, לכל אחד היתה הרגשה שהוא הוא הבן היחיד אצל מרן. היה אפשר לדבר עם מרן - רבן של כל בני הגולה, ויחד עם זה להרגיש כאילו מדברים עם אבא... בדרך כלל יש בכך "תרת" דסתרי", אולם אצל מרן לא היתה בכך כל סתירה. גדול בתורה באמת המושלם בכל המידות, יכול לשמש כרב וכאב בבת אחת. לדעתי, נוסף על התואר "רשכבה"ג", הולם אותו התואר: "אשכבה"ג" - אביהם של כל בני הגולה.

הזכרנו את דברי הגרש"ז אויערבך, אשר העיד במרן כי הוא אחד מל"ו הצדיקים הנסתרים, בהיותו מסתיר את גודל צדקותו וחסידותו מעין רואיו. סבורני, כי מידה אחת היתה בו, אותה לא הצליח להסתיר. מידה זו היתה ניכרת בו יותר מן הכל, הלא היא מידת הענווה. התבטלותו היתה לא רק בפני גדולים, ולא רק כלפי תלמידי חכמים, אלא - באותה מידה ממש - בפני הקטן שבקטנים. ענווה זו היתה נסוכה בכל תנועותיו ובכל הליכותיו, עד שגם מי שלא הכירו מעולם ולא פגש בו אלא באקראי, התרשם ממנה עמוקות. גם כאשר רבים התדפקו על דלתותיו, גם כאשר היה למנהיג הדור שעל פיו ישק כל דבר - לא החשיב עצמו לכלום. מרגלא בפומיה: "אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים"

רצו. הצעתי להם גדול אחר, ושוב הם לא רצו. הם הסכימו ביניהם לקבל רק את הכרעתי בלבד, ואם לא - יגרום הדבר למתח גדול בין ההורים לבין בנם. מה יכולתי לעשות?" - המשיך מרן - "אמרתי להם שאחשוב על כך, ושיחזרו בעוד כמה ימים".

מרן כבר היה אז במצב רוח מרומם

לאחר שבוע נקלעתי שוב לביתו של מרן, ועניין אותי לדעת מה היה סוף המעשה.

מרן כבר היה אז במצב רוח מרומם, והוא סיפר: "לאחר שהם עזבו, לקחתי את ספר התהילים, והתפללתי שה' יחונן אותי בדעת. אחר כך הוצאתי שולחן ערוך אבן העזר, ועיינתי בכל מקום שיתכן שיש שם איזה מקור או איזו שייכות לשאלת הנישואין עם בעלת תשובה לא ראיתי איסור בשום מקום, וכיון שכך אין טעם לאסור. אם אכן היא מושלמת כל כך בתכלית השלמות, והיא כל כך מוצאת חן בעיני הבחור, ומאחר שביניהם כבר היה הענין סגור, יש לגמור את השידוך.

מסרתי להם את הכרעתי, ואמרתי להם מזל טוב, נשתה לחיים ותעשו את השידוך. מובן, שהבחור היה בשמי-שמים. אבל לא רק הבחור, גם ההורים אמרו שהם מקבלים את הכרעתי בלב שלם". סיפרתי את המעשה עד תומו, אך עיקר כוונתי היא לתחילתו. מרן בכה ללא הפוגה על כך שהוא כביכול מטעה את הציבור, ומעורר רושם כאילו הוא אחד מהגדולים - זוהי ענווה שאינני מסוגל לתאר במילים.

כאן אבקש ממך, קורא יקר - בטרם תמשיך הקריאה, עצור רגע, חזור על הקטע שקראת, שוב ושוב, והתבונן. עד היכן הגיעה ענוותנותו של מרן, רבן של ישראל!... הוא זועק ובוכה מעומק לבו: "טועים בי, חושבים שהנני מישוהו, שהנני משהו... כנראה אני, על ידי מעשי, גם אם זה בשוגג, מטעה את הציבור, והציבור חושב שאני מהגדולים".

הבה נשאל את עצמנו, כמה אנחנו עושים ומשתדלים, בכוונה תחילה, שיכבדו אותנו יותר...

כאילו חתכו את בשרו בסכינים

מרן השתתף פעם בחתונת תלמידו עם נכדתו של הגר"ש שבדרון. בראותו את הגרש"ז אויערבך - דוד הכלה, ניגש אליו מרן ואמר לו: "אתם הדוד, ולכן אתם חייבים לסדר קידושין". הפצרותיו של הגרש"ז לא הועילו, עד שהגרש"ז אמר למרן: "אני באמת הדוד, אבל אתם - האבא"... כאשר שמע מרן את דבריו של הגרש"ז, הסכים מיד לגשת לסידור קידושין.

כאשר היה מרן מסדר קידושין או סנדק, הקפיד וביקש שלא יכריזו את שמו, באומרו: "אני יודע מתי עלי לגשת, אגש בעצמי ואין צורך להכריז את שמי". וכל כך למה? - הוא לא רצה שיכריזו תארים: מרן, הגאון הגדול וכדו'.

בחתונת אחד מנכדיו, הקימו במה גבוהה כדי לכבד את מרן. כאשר

הגיע מרן לאולם והבחין בבמה, התכרכמו פניו. "מה עשיתם כאן?" שאל בטרנויה גלויה. נפשו כל כך סלדה מן הדבר עד שהחליט על אתר לחזור לביתו. הוא לא היה מסוגל לסבול את המולת הכבוד שנהייתה סביבו. גם כאשר הפצירו בו שימתין לפחות לבואם של כמה מגדולי הדור שהיו בדרכם לחתונה, או לפחות שימתין לחתן ולכלה שעמדו לצאת מחדר היחוד, לא אבה לשמוע, וחזר על עקבותיו שבמשך כל הדרך ממש בכה על הבזיונות שנפלו בחלקו ע"י גינוני כבוד אלה.

פעם אמר לי, שכאשר הוא רואה את שמו מופיע בעיתון או במודעות, הדבר מכאיב לו והוא מרגיש כאילו חתכו את בשרו בסכינים. אין מילים להגדיר זאת, אבל מי שהיה אלו הרגיש וידע שאמנם כן היו הדברים.

ההנאה הגדולה: לשבת כמו כל יהודי

כשהיה מרן מתקשר למישהו בטלפון, נזהר מאד לדבר בלשון של כבוד. למשל, כשצלצל לביתי שאל: "אפשר לדבר עם הרב לורינץ?" מאידך גיסא, כאשר מישהו לא הכיר את קולו ושאל לזהותו, ענה מרן בפשטות: "כאן מדבר שך", מעולם לא הציג את עצמו בשם "הרב שך"...

הגר"ר יוסף הכהן רוט אמר על מרן: "כאשר מרן היה מתפלל באחד מבתי הכנסת בסביבת ביתו, נהג לשבת בספסלים האחוריים בין כולם, לשאלתי, מדוע אינו מתיישב בכותל המזרח, כיאה לראש הישיבה, השיב: 'אילו ידעת איזו הנאה יש לי כאשר אני יושב כמו כל יהודי, לא היית שואל שאלה כזו!'

(מתוך הספר 'במחיצתם')

אלפי יעדים
נתיב אחד!

נתיב פרו - היחיד שמגיע לכל בתי הכנסת בארץ!
אלפי בתי כנסת נהנים כל שבוע מחלוקת עלוני שבת
בצורה הטובה והמשתלמת ביותר.

רוצה שהעלון שלך יגיע ליעדו?
טלפון אחד והוא בנתיב הנכון!
074-703-5009

נתיבפרו
ככה מצליחים בשטח

ל'חפץ חיים' היתה פרה, והגוים נהגו דרך קבע לגנוב אותה ולהעמידה בשדותיהם, בידועם שהח"ח ירוץ להביא את פרתו מחמת חשש גזל, וזה מה שהם רצו - שידרוך על אדמתם באומרם: היכן שדורך הרב הקדוש תהיה הצלחה ביבול

הגה"צ רבי חיים יצחק חייקין זצ"ל
על מה שראה אצל מרן ה'חפץ חיים' כשלמד בראדן במשך שבע שנים רצופות

ולהעמידה בשדותיהם, בידועם ובהכירם שהחפץ חיים לא ירשה שפרתו תרעה בשדות זרים מחמת גזל, וירוף תיכף ומיד להביא את פרתו חזרה אל ביתו, וזה מה שהם רצו - שיגיע לחפש את פרתו, ובינתיים ידרוך על אדמתם באומרם, היכן שדורך הרב הקדוש תהיה הצלחה ביבול. עד כדי כך, אפילו הגויים רצו שידרוך כדי שיצמח טוב היבול! ואם הגויים כך האמינו והעריצו את החפץ חיים, על אחת כמה וכמה שאנחנו בני אברהם יצחק ויעקב חייבים ללמוד מדמותו הגדולה והקדושה.

זכורני כשנסעתי בבין הזמנים לבית הורי שבקוסובה, שמעתי בש"ק דרשה בבית הכנסת מפי הרב דמתא הגאון רבי איצלה קרליץ זצ"ל ובתוך דבריו אמר - יש לנו בית המקדש, יש לנו את החפץ חיים - זה בית המקדש!!!

400 רובל פירוש היום אלפי דולרים ממש!

איננו מתארים לעצמינו את גדלות החפץ חיים הן בבין אדם למקום והן בבין אדם לחברו. הנה אספר לכם מעשה על גדלותו בבין אדם לחבירו.

הח"ח היה עני מרוד אחר נישואיו במשך שנים ארוכות וכדי להדפיס את ספריו לקח בהלוואה כסף מאנשים, ואח"כ משולחים מכרו את הספרים והביאו כסף הפדיון וזכה פרע חובותיו. והיו כאלה מביניהם שלא היו ישרים ונאמנים, ואחרי שאספו את הכסף תחת להביאו לבעליו הח"ח, שלשלוהו לכיסם הפרטי! אחד מהם נהג כך בקביעות עד שהצטבר אצלו חוב של 400 רובל שגנב מהח"ח. 400 רובל פירושו היום אלפי דולרים ממש! ולכל רובל היה אז חשיבות גדולה, ובפרט לעני מרוד כהח"ח. אי אפשר לשער כמה הקפידו אצל הח"ח על כל פרוטה. הוא עצמו לא דיבר מזה מאומה עם אותו משולח, שהיה חוזר ובא אצלו בתדירות, אולם פ"א פקעה סבלנותם של בני משפחת הח"ח שחיו בדחקות איומה ושאלוהו בתקיפות היכן הכסף. והלה נענה להם, יש לי אשה מרשעת, כל הצרות באות ממנה והיא לא מניחה לי להביא את הכסף, את כל הכסף היא מבזבזת, וממש אינני יכול לחיות כבר מאשה רעה זו. כששמעו בני משפחת החיים כך, עזבוהו לנפשו ויצא מהבית לדרכו. הגאון רבי טוביה רוטברג זצ"ל שהיה מתלמידיו המובהקים של הח"ח, הבחין שהח"ח יצא מהבית אף הוא בעקבות אותו משולח,

וְנִבְרָכוּ כו' פל גווי הארץ (יה יח)

בשנת תשנ"ב שהה הגאון רבי חיים יצחק חייקין זצ"ל בארץ הקודש תקופה ממושכת של כתשעה חדשים לצורך טיפול ברגליו. בכל מקום בואו התקבל בהתרגשות וביראת כבוד כיאה לגאון וצדיק כמותו, מקים עולה של תורה בצרפת. אולם הוא בגודל ענוותנותו תלה את סיבת הכבוד לו זכה שם, רק עקב היותו תלמיד מרן החפץ חיים זצוק"ל, ובזאת תלה גם את הסיבה לעובדא שבכל מקום בואו ביקשו ממנו ברכות. עקב כך, בשובו לעקס-לע-בען שבצרפת, מצא לנכון לדבר על גדלות מורו ורבו מרן החפץ חיים זי"ע, ובכך זכינו אנו לשיחה מיוחדת זאת, שקטעים חשובים ממנה הקשורים לנושא הנ"ל מובאים להלן, כפי שעובדו מההקלטות.

...לא יכולתי לעבור ברחוב, אנשים ביקשו ברכות הן בשהותי בבני ברק והן בזמן היותי בירושלים עיה"ק. אנשים שומעים ממישהו שלמד אצל החפץ חיים וזה נחשב אצלם ברום הדרגות. ידעתי שהחפץ חיים חביב ונערץ אצל כולם, אבל עד כדי כך לא ידעתי. עד כדי שכל מילה מהחפץ חיים מחייה את הלב, ממלאת את הנפש, החפץ חיים היה למעלה מדרך הטבע.

בעיר ראדן, גם הגויים העריצו והעריכו את החפץ חיים עד אין קץ. לחפץ חיים היתה פרה, והם נהגו דרך קבע לגנוב אותה

וכיון שראה זאת ר' טוביה מיהר בעקבות הח"ח החוצה לראות מה כעת יעשה לאותו משולח שכה הרבה לעכב את הכספים ולא להביאם לבעליהם. והנה לתדהמתו רואה הוא שכשהמשולח נכנס לעגלה, פתח הח"ח את מעילו והוציא ממנו "פאטשיילע", בפולין היה זה בגד שהוא תכשיט לאשה שמתעטפת בו על כל גופה בזמן הקור, והיה נחשב לדבר מאוד טוב וחשוב. ואת ה"פאטשיילע" הזה הוציא הח"ח ונתן לאותו משולח ואמר לו - תתנו זאת במתנה לזוגתך, אולי עי"ז יהיה לך מנוחה ממנה. תתארו לעצמכם, הוא לא משלם את חובו הענקי, והחפץ חיים עוד רץ להביא לו מתנה!!!

החפץ חיים - שראשו היה מלא בכל התורה כולה, החפץ חיים - שכשהיתה גזירה כל שהיא על כלל ישראל מיד היה כל כולו מתעסק לבטלה, החפץ חיים - שדאג לכל היהודים בכל קצווי תבל, שאפילו ליהודי אמריקה שלא היו בקיאים בלשון הקודש ולא יכלו ללמוד, כתב ספר מיוחד בשפת היידיש שמדוברת ביניהם כדי שגם הם ידעו את התורה... ראשו היה עסוק בשביל הכלל ישראל יומם ולילה, לבו היה שבור לגמרי מהעובדא שלא מניחים למליוני יהודי רוסיה לשמור תורה ולא מניחים תפילין ולא הולכים למקוה, ועם כל זאת ובתוך כל העיסוקים הכלל-ישראליים הללו, על מה חושב החפץ חיים באותו זמן? - לחפש מתנה הולמת עבור מי שלא פורע לו חובותיו הגדולים, כדי שאשתו לא תצער אותו יותר!

צאו וראו מעובדא זו גרידא עד היכן הרקיעה שחקים גדלותו של החפץ חיים בבין אדם לחבירו, לא רק בבין אדם למקום.

היה עוד משולח שג"כ לא שילם את הכסף

היה עוד משולח שג"כ לא שילם את הכסף מפדיון הספרים במשך תקופה ארוכה, וכיון שכך אסרו עליו בני המשפחה למכור יותר את ספרי אביהם הח"ח, והוא שהתבייש שלפתע חדל למכור את ספרי הח"ח רבן של ישראל, החל לספר ברחוב שגם שם (אצל הח"ח) אין אמת... הוא לא סיפר שסילקוהו מתפקידו מחמת שהוא גנב, אלא רק הפיץ בדותות שגם שם האמת נעדרת... כמובן שמשמים לא שתקו ומיד הוא נחלה בלשונו באופן קשה והכל ראו בזה אות מובהק משמיא שהנה בא על עונשו מחמת שדיבר על הח"ח, אבל הח"ח אמר שזה לא קשור בכלל, ואח"כ אשתו של הלה באה לבכות ולהתייפח אצל הח"ח, שלבעלה אין פרנסה, והוא חולה כיון שדיבר נגדכם, הח"ח אמר לה "גייט אוועק", זה לא בגללי, זה לא בגללי, ובירכו ברפואה שלימה ונתן לה קצת כסף בשביל לחיות, 25 רובל. שומעים אתם, הוא דיבר בחוצפה אודות הח"ח והשמיצו בריבים, ואילו הח"ח נתן לו 25 רובל שג"כ היה סכום נכבד, ובירכו גם ברפואה שלימה.

ואנחנו בחורים צעירים שבשבילנו זה היה כלום

ואספר לכם עוד עובדא בבין אדם לחברו שחרותה בזכרוננו מתקופת לימודי בישיבה בראדין. ביתו של החפץ חיים היה במרחק של כמאה מטר מבנין הישיבה.

אני הייתי נמנה על קבוצת הבחורים שהיו מגיעים להתפלל אצל הח"ח בביתו. בחורף היה קר מאוד בראדין וסביבתה, והח"ח היה זקן כבן תשעים וחמש שנים וחלש כל כך, שגם בקיץ היו נאלצים להסיק את תנור הלבנים שבביתו לחמם את הבית. אנחנו כשהיינו מגיעים לתפלת מעריב אצלו, היינו הרי בחורים צעירים שבשבילנו לעבור את הדרך שם עם החצר שלפני ביתו היה דבר של מה בכך, אבל כשנכנסנו פנימה לבית, ה'חפץ חיים' תיכף התרחק מהתנור וציווה עלינו שנתקרב מיד, ליד התנור להתחמם, והוא הזקן והחלוש התרחק מהתנור כשכולו רועד מקור, והתחננו אליו - רבי, לא קר לנו! אבל הוא בשלו: סאיז קאלט! סאיז קאלט! (קר, קר) ונשאר רועד מקור ליד השולחן ולא זז משם עד שאנחנו התחממנו ליד התנור.

שערו בנפשכם, הוא היה במצב שצריך עבורו הסקה אפילו בקיץ, ק"ו בחורף, ואנחנו בחורים צעירים שבשבילנו זה היה כלום, אבל הוא בשלו, קר לכם! אפילו שהוא רועד מקור!

גם דיבוריו היו תמיד קודש קדשים, כל מילה קודש! היה אפשר ללמוד מכל מילה ומילה ותנועה של החיים. הייתי רץ תמיד לשמוע ולבלוע כל מילה מהחיים, אי אפשר לצייר ולתאר את הקדושה שהיתה בשעה שהח"ח דיבר, בכל מילה כל הגה וכל נשימה.

... שכל אחד יתאמץ לא לדבר לשון הרע. החפץ חיים אומר, כשהפה מלוכלך גם לדבר טוב אין שום טעם. כשהפה מלוכלך בלשון הרע ורכילות וליצנות, התורה לא תורה! הח"ח אמר גיוואלד! בכל העולם לא יודעים חומר איסור לשוה"ר ועשה בעצמו שו"ע חדש. לפניו אף אחד לא ידע מחומרת האיסור ועכשיו ב"ה בזכותו הציל בהרבה את המצב.

שמירת הדיבור, "מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה". ללמוד קצת חפץ חיים. לא לדבר דברים בטלים אלא רק דברי תורה.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'מאיר עיני ישראל' חלק א)

כשהיה מרן מבחין ברוח עצבות השורה על אחד מבני הבית, דואג היה לשמח אותו ב'זוארטים'. תמיד היה נזהר שסביבו לא תשרה אווירה מדוכאת או תחושת מסכנות.

עובדות והנהגות בענייני חסד ממרן הגרי"ש אלישיב זיע"א

ברשותו חנות שרווחיה מוטלים בספק

א"י נא תעביר מעל עקבך (יה"ג)

בעל תשובה, שהיה בעברו קצין במודיעין במשך כמה שנים ובעל רמה אינטלקטואלית גבוהה במיוחד, הגיע לביתו של מרן, ושאלה במילי דעלמא בפיו: ברשותו חנות שרווחיה מוטלים בספק - האם להמשיך לעבוד בה, או לסגור את החנות?

הוא הצליח לפגוש את הסבא בדיוק כשיצא מבית הכנסת לאחר תפילת מנחה לכיוון 'אהל שרה', בעומדו בפתח דלת הבניין. מיד כששמע את השאלה נפנה הסבא אל השואל וביקש לדעת עוד כמה פרטים: מי אתה? כמה ילדים יש לך? כמה רווח יש בחנות? מה מוכרים בה?

לאחר מכן ענה תשובה ברורה וחדה, שיש להשאיר את החנות, בהסבירו כי חשוב שהאשה תצא לעבודה, משום שהנשים היום שונות מן הנשים של פעם, שלא היו זקוקות לכך, ואף הוסיף עצות מעשיות הנוגעות לאופן המכירה, כך שרמת הרווחים תעלה. כשסיים ונבלע בתוך הבית, עמד השואל אחוז התפעלות ואמר: "לא ידעתי, שאפשר לענות בעמידה תשובות, שהן טובות יותר מכל התשובות שנאמרו לי מפי היושבים בכורסא... אני סבור, כי אילו הייתי צריך לשלוח לירח נציג אחד מתוך חמישה מיליארד אנשים, הייתי שולח אותו... הוא נתן את העצה הטובה והעמוקה ביותר, ועיקר העיקרים - כל כולו היה שלך במשך אותן שתיים וחצי דקות של החלטה.

מהיכן שואב מרן את כל העצות שהוא נותן?

רבי ירוחם קפלן, בנו של רבי מנדל קפלן, מגדולי המחנכים בארצות הברית, סיפר כי פעם, לאחר שהתייעץ אביו עם מרן, בכמה מענייני השעה, שאל אותו: מהיכן שואב מרן את כל העצות שהוא נותן? מאין לו כל הידיעות הרבות?

ענהו מרן: "את הכל יודע אני מהגמרא והשולחן ערוך. הכל - משם" פעמים רבות הביע מרן את דעתו שלא להדפיס תשובות שכתב. בהזדמנות שאלתיו לסיבת הדבר, והשיב לי, כי בתורה מוצאים כל הזמן חידושים, כדרך שאומרת הגמרא (עירובין נד): "אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן... למה נמשלו דברי תורה כתאנה, מה תאנה כל זמן שאדם ממשמש בה מוצא בה תאנים אף דברי תורה כל זמן שאדם הוגה בהן מוצא בהן טעם".

כשאנו לומדים בפרשת השבוע על מידת החסד של אברהם אבינו, אנו מביאים לפניכם עובדות והנהגות ממרן הגרי"ש אלישיב זיע"א כפי שכתבו נכדיו הרב אברהם צבי והרב ליפא ישראלזון שליט"א: 'פעמים רבות שמעתי את מרן מתבטא, שתורה בלי חסד אין פירושה שיש תורה וחסר בחסד, אלא עמוד התורה שבור כשאין עמוד של חסד! הרהבתי עוז ושאלתי: מתי הסבא עוסק בחסד? אין אנו רואים שהסבא הולך לבתי חולים ומבקר אנשים או עוזר ומסייע לזקנים לשאת סלים כבדים... ואף הסבתא העידה, שבבית לא נתנה לו לנקוף אצבע ולהושיט עזרה! נענה ואמר לי: "החסד שלי הוא כשאני מפסיק ללמוד ועונה לאנשים על שאלותיהם, זהו דבר מאד קשה עבורי!" ואמננו, כשמרן היה יושב ולומד - בלתי אפשרי היה לנתק אותו מלימודו, ובכל אופן, למרות הריכוז העצום, היה מתמסר לציבור, ולמרות צערו האישי - עונה לכל אחד ואחד!

מחזה שגרתי היה לראותו יושב כשכולו אחוז שרעפים, כשלפתע ניגש מישהו לשאול שאלה, ומיד הוא מתנתק ממחשבותיו ועונה. עוד רגע, והנה ניגש מישהו אחר לשאול בעניין אחר לחלוטין, והוא, שוב, מתנתק ממחשבותיו, מתרכז בדברים הנאמרים לו ומשיב תשובה לשואל. עדות על הקושי האישי שלו אל מול השאלות הרבות שזרמו לפתחו, קבלתי פעם כשהנחתי לפניו את ערימת המכתבים שהגיעה בזמן שלא שהה בבית. הוא הביט בערמה המתגבהת, עבר ברפרוף על רשימת השואלים, ונאנח עמוקות...

למרות כל זאת, מתברר שהיו לו דברים קשים אף יותר - אחד מבני המשפחה סיפר כי נהג לבוא מדי פעם לדבר עמו בלימוד, אך נתקל בקשיים רבים להתקבל אליו. בתחילה קבל אותו פעם בשבועיים, לאחר מכן רק פעם בחודשיים, ולבסוף קיבל אישור לבוא רק פעם בחצי שנה. בהזדמנות שנקרתה לפניו שאל: האם הסבא כועס עלי? מדוע אינו מקבל אותי יותר?

נענה מרן לעומתו: "כשאתה בא לדבר אתי בלימוד, אני צריך לצאת מהנושא שלי ולהיכנס לנושא שלך, ודבר זה קשה לי ביותר!..."

ואף שהוא סבור שהדברים שכתב נכונים הם וכך צריך לפסוק, מכל מקום תמיד ישנם חידושים, וכדי להדפיס את התשובות יש לעבור עליהן היטב ולבררם בירור אחר בירור, ואין לו זמן לעשות זאת משום שהוא צריך ללמוד. בעבר הוצאתי לאור ספר בעניין ביקור חולים וחשבתי שיש בנותן טעם לצרף תשובה שכתב מרן לד"ר פלק, רופא מפתח תקווה, אודות חיובו של רופא לענות בשעת מנוחה. ניגשתי לבקש את רשותו של הסבא להדפסת תשובה זו, והשיב לי: יכול הנך להדפיס, אך אל תאמר שאני נתתי לך רשות זו, משום שהדבר מחייב אותי לעבור ולבקר את הדברים ואין לי די זמן לעשות זאת, משום שצריך אני ללמוד.

למחרת היום נודע לי שכמה שנים קודם לכן ביקש ממנו מישהו את התשובה הזו, וכשנתן לו הוא עבר עליה והוסיף עוד כמה חידושים. ניגשתי שוב ואמרתי כי שמעתי שכבר עבר על הדברים, מיד אמר מרן: ומה אתה סבור? דבר זה היה כבר לפני שנתיים, וכי במשך שנתיים אין חידושים נוספים? עלי לעבור, אפוא, על הדברים גם כעת, ומאחר שאין לי פנאי לכך, אל תדפיס את הדברים בשמי.

שסביבו לא תשרה אווירה מדוכאת

כשהיה מרן מבחין ברוח עצבות השורה על אחד מבני הבית, דואג היה לשמח אותו ב'ווארטים'. היה לו חוש הומור ותמיד היה נזהר שסביבו לא תשרה אווירה מדוכאת או תחושת מסכנות. זכורני שבאחד הימים ליוויתי אותו בחזור מן התפילה הביתה, והסבתא ניגשה ובקשה שיעשה לה הטבת חלום. העגמימות ששרתה על פניה העידה כי החלום שחלמה לא היה חלום טוב.

כשהחל... עשה תנועות מסוימות, שהעלו חיוך על פני כל הרואים, עד שאפילו הסבתא פרצה בצחוק. כך, כבר תוך כדי הטבת החלום, הוטבה הרגשתה ומצב רוחה השתפר לבלי הכר.

שמעתי רעשים מכיוון הגג

לא פעם ולא פעמיים זכיתי לראות במו עיני את שליטתו של מרן על כל המעשים, כשבאורח פלא אפילו בעלי החיים שסביבו מכירים בקדושתו ונזהרים שלא להפריע לו!

הסבתא ע"ה שלחה אותי לבקש מן הסבא כסף על מנת לקנות מכשיר קטן נגד יתושים, מכיוון שהבית היה מלא ביתושים שהפריעו לה מאד. ניגשתי והעברתי לו את דבריה, ותוך כדי כך הבחנתי שמעליו מתעופפים שלושה יתושים. שמע מרן את דברי ואמר לי בזו הלשון: "לי הם לא מפריעים, ואף פעם אינם מתקרבים אלי!". כמובן, שלאחר מכן נתן לי את הכסף הדרוש לקניית המכשיר.

שנים מאוחר יותר הייתי עד למעשה מופלא נוסף - באחד הלילות שבהם שהיתי במחיצתו, שמעתי רעשים מכיוון הגג. נראה היה כי חתולה מטיילת על הרעפים, ובכל רגע היא עלולה ליפול החדרה

פנימה. בסביבות השעה שתיים בלילה קם מרן ללימודיו הקבועים, הוא נטל ידיו, שטף את פיו ואמר "ברכת התורה" והתיישב ללמוד במתיקות. הוא למד זמן רב, ולאחר מכן קם ממקומו והלך לבית הכסא. בו ברגע שעזב את החדר נשמע קול רעש גדול, והנה נפלה החתולה מן הגג, כשהיא נוחתת בדיוק במקום שבו ישב ולמד עד לפני רגע... החתולה היתה מבוהלת ביותר והחלה לקפץ בחדר מכאן לשם, והצלחתי להבריחה מן הבית רק בעזרת ידי. בדיוק ברגע שבו עזב את מקומו לדקות ספורות, נפלה החתולה - ויהי הדבר לפלא!

(מתוך הספר 'כתבי הגרי"ש' על מסכת אבות, עובדות והנהגות מנכדיו הרב אברהם צבי והרב ליפא ישראלזון)

לְעִילּוֹי נִשְׁמַת

הרה"ג

ר' אלטער מרדכי ברג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

מרא דאתרא דקהילת עטרת רא"ש
מונסי ניו יורק

נלב"ע ח"י סיון תשע"ז

ת.נ.צ.ב.ה

בישיבה היה שומר שהיה מגיע מדי יום לישיבה ומסתגר בביתן השמירה. יום אחד הוא הגיע חבוש כיפה. מה קרה? חשבנו שאולי הוא אבל או שהחליט להתחשב ברגשותינו...

הגאון רבי מנחם שטיין שליט"א על ראייה והבנה

וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאָתָם (יה, ב)

פירש רש"י: "מהו 'וַיֵּרָא וַיִּרְץ' שני פעמים? הראשון כמשמעו, והשני לשון הבנה".

אברהם נשא את עיניו וראה את שלושת האנשים שהם עומדים במקום אחד, והבין מכך שהם לא רוצים להטריחו. לכן הוא רץ לקראתם והזמין לביתו.

מִרְן הָרַב שֶׁךְ זצ"ל הוסיף ואמר על כפל הלשון של ה'וַיֵּרָא - וַיֵּרָא' ווארט נפלא. כולנו יודעים שאברהם זה חסד. חסד זו המדה הראשונה, יסוד העולם, שעליה צמחו יצחק ויעקב. יעקב מדתו תורה, יצחק מדתו עבודה, ואברהם - גמילות חסדים. זה הסדר של שלושת עמודי העולם. הסדר הוא מהסוף להתחלה. אברהם העמיד את התשתית, ועל התשתית הזו צומחת התורה של יעקב אבינו והעבודה של יצחק.

אבל חסד הוא הפועל-יוצא של בעל החסד. בעל חסד עושה פעולות מעשיות של גמילות חסדים. אבל מה הפועל בנפש ש'מייצר' אדם כזה? מה שורש המדה של אברהם אבינו שזכה לקנות אותה בנפשו?

התשובה היא - 'וַיֵּרָא'. צא מד' אמות שלך, פתח את העיניים, תהיה רחב אופקים, תראה מה קורה סביבך. זה שורש מדת החסד.

רוב האנשים שאינם עושים ופועלים למען הזולת, הדבר אינו נובע מרוע לב וזדון ח"ו, אלא מאטימות. וממה נובעת האטימות הזו? מכך שאין להם ראייה רחבה. הם מצומצמים, עסוקים בעצמם, אינם רואים מעבר לד' אמות שלהם. ואם כך, מה הפלא שאינם מתוודעים למצוקות של אחרים?

ה'וַיֵּרָא' השני - זו שימת הלב שמעבר לראיית העין. שימת הלב הזו פותחת בפני האדם עולם של סבל ומצוקה אצל הזולת, שלא ידע עליהם קודם לכן. ומשנתוודע להם, מיד - "וירץ לקראתם", כדי לעזור ולסייע, להטות שכם, להיות נושא בעול.

באים לאדם ואומרים לו: "מדוע לא עזרת לשכנך?" והוא משיב בתום לב: "אילו הייתי יודע שהוא זקוק לעזרה, בוודאי הייתי ממחר לעזור לו. אבל תאמין לי, לא ידעתי שהוא זקוק לעזרה". 'לא ידעתי' אינה אכזריות, זו אטימות. אילו לא היה מתכנס בתוך ד' אמותיו אלא חי עם ראייה רחבה ומקיפה - היה רואה את הזולת, מרגיש וחש אותו, ומתוך כך היה לו לב ושכל להבין ולדעת באיזה מצב הוא שרוי ולא יזו עזרה הוא נזקק.

שאלו את ה"חזון איש" זצ"ל: מיהו אדם גדול? כמה סדרים בש"ס הוא צריך לדעת כדי לקבל תואר של אדם גדול?

אמר ה"חזון איש": אדם גדול אינו נמדד לפי כמות דפי הגמרא שלמד. אדם גדול הוא מי שהזולת נמצא אצלו במרכז, ואדם קטן הוא מי שהאגו שלו במרכז והוא סבור שכולם לא נבראו אלא לשמשו. ובנוסף אחר הוא אמר: אדם גדול הוא מי שעבר את השבעים-שמונים שנה שלו בעולם הזה בלי לפגוע בזולת.

בוא, תיכנס, אני אביא לך סוכריה כדי לרצות אותך

ידיד שלי בא אל מִרְן הָרַב שֶׁךְ זצ"ל בפורים להביא לו משלוח מנות. התלווה אליו בנו הקטן שהיה מחופש לשוטר. הרב שך פתח את הדלת וקיבל את האברך במאור פנים, ומיד הוא פנה אל הילד הקטן ואמר לו בחיור: "אל תיקח אותי למשטרה..." הילד נהנה מתשומת הלב של הרב שך. אמר לו הרב שך: "בוא, תיכנס, אני אביא לך סוכריה כדי לרצות אותך, שלא תיקח אותי למשטרה..." כעבור זמן הם שוב הגיעו אל הרב שך. גם הפעם הרב שך התייחס לילד בלבביות רבה, הוא התנצל שאין לו סוכריות ואמר שילך למכולת לקנות שקית סוכריות..."

זו ראייה רחבה, היקפית, שיוצאת מד' אמות של עצמו ורואה את התמונה הכוללת, אך גם רואה היטב כל פרט ופרט שבה. נכון שהביקור הוא של האב, והילד רק נטפל אליו, אבל מה עם הילד? הוא שקוף? לא מגיע לו יחס? כשהילד יחזור לביתו הוא יזכור את הביקור אצל הרב שך, והזיכרון הזה ילווה אותו לכל החיים ויכול להשפיע על אהבת התורה שלו. ואיך הוא יזכור את הביקור? זה כבר תלוי במידה רבה ברב שך עצמו... הרב שך רצה שבתודעה של הילד הקטן ייחרט הביקור אצל הרב הישיש לטובה, שיהיה לו זיכרון מתוק מהביקור. ואיך עושים זאת? על ידי סוכריה.

שבזכות בנך חזרתי בתשובה

בישיבה היה שומר שהיה מגיע מדי יום לישיבה ומסתגר בביתן השמירה שבשערי הישיבה. כך עברו עליו הימים. יום אחד הוא הגיע חבוש כיפה. מה קרה? חשבנו שאולי הוא אבל או שהחליט להתחשב ברגשותינו. פתחנו איתו בשיחה, והוא גילה לנו את הסיבה לכיפה: הוא מתקרב לדת. כמובן, שמחנו על כך ועודדנו אותו. בסוף הקיץ, כשאחד הבחורים סיים שיעור ג' ועמד לעלות לישיבה גדולה, פנה השומר לאביו של הבחור ואמר לו בהתרגשות רבה: "דע לך שבזכות בנך חזרתי בתשובה".

האב התרגש לשמוע זאת. האם ייתכן שבנו ניהל עם השומר לאורך השנים שיחות על יהדות ואמונה? הוא לא הכיר את בנו כפולמוסן גדול. הוא גם תמה מדוע בנו לא סיפר לו על כך מאומה. אמר לו השומר: "הוא לא סיפר לך, כי לא ניהלנו שיחות כאלה".

"אם כן, כיצד הוא השפיע עליך?" התפלא האב.

השיב השומר: "הבן שלך התייחס אלי בכבוד ובנימוס יוצאי דופן. בכל יום הוא היה מברך אותי לשלום בלבביות רבה, ובסוף היום היה מודה לי במילים חמות על עבודתי. אין לך מושג מה זה עשה לי. עבדתי במוסדות לימוד חילוניים ומעולם לא נתקלתי בהתנהגות כזו. במקרה הטוב, הייתי שקוף, והיו גם מקרים רבים שתלמידים היו מציקים ולועגים לי. ההתנהגות של בן ריגשה אותי מאוד. לא התאפקתי וסיפרתי על כך למשפחתי. שוחחנו על כך בחוג המשפחה ואמרנו לעצמנו: אנחנו חייבים לראות מאיפה יוצא חינוך נהדר שכזה. הדברים התגלגלו, הגענו לסמינר ובסופו של דבר כל המשפחה חזרה בתשובה.

הבחור הזה אף פעם לא שכח לומר תודה למבשלת האלמנה שהכינה את האוכל במטבח הישיבה. לאחר כל ארוחה היא המתנה ליישר כח' שלו. הלב שלה התרונן ממילות התודה שלו, זה היה עושה לה את היום. זה לא הסתכם בכך. אחרי הארוחה הוא היה מרכז את הצלחות בשולחן שלו, כדי לחסוך לה טרחה.

זה לא רק מידות טובות, זה לא רק אדיבות ודרך ארץ - זה חסד! והחסד הזה נובע מ"יָרָא", מראיה רחבה, היקפית. האדם אינו מסתגר בפינה שלו אלא הוא פתוח לרווחה לראות ולהרגיש את הזולת.

בהקדמה לספר מספר רבי חיים סיפור נורא

בשנת תש"ט נפטר רבי אליהו דושניצר זצ"ל, המשגיח של ישיבת לומז'א. ה"חזון איש" זצ"ל אמר עליו שהוא אחד מל"ו צדיקים שבדור. לאחר פטירתו ערך תלמידו "שי"ח בהגר"י", הלא הוא רבי חיים קניבסקי, את ספרו - "נחלת אליהו".

בהקדמה לספר מספר רבי חיים סיפור נורא על צדקותו המופלאה של הרב דושניצר:

בערב יום כיפור, בשעה שתלמידי ישיבת לומז'א עמדו להתאסף בהיכל הישיבה לתפילת 'כל נדרי', ישב בחור חילוני מול בניין הישיבה ופיצח גרעינים. לפתע ראה אדם זקן, נכנס לבניין הישיבה. היה זה המשגיח, רבי אליהו דושניצר. בבניין הישיבה יש כמה חדרי שירותים, שהכניסה אליהם היא מהרחוב. הבחור עקב אחרי הרב הזקן וראה שהוא נכנס לחדר השירותים, שהה בו זמן קצר ויצא. הבחור המשיך לעקוב אחריו וראה שהוא נכנס לחדר השירותים השני, גם בו הוא שהה זמן קצר ויצא. פליאתו גברה כשראה שהרב ממשיך לחדר השירותים השלישי והרביעי והחמישי והשישי... בכל אחד מהם הוא שהה זמן קצר ויצא.

לבחור הזה לא היה כבוד ודרך ארץ לרבנים, הוא ניגש לרב דושניצר ושאל אותו בבוטות: "תגיד לי, לא מספיק לך שירותים אחד?"

הרב דושניצר הביט בו בחמלה והשיב לו בנעימות: "אני אסביר לך. עוד מעט ייכנס היום הקדוש, יום הכיפורים. כל תלמידי הישיבה יבואו לכאן לתפילה. חשבתי לעצמי: השמש היה טרוד בהכנות ליום הכיפורים, אולי הוא שכח להכין נייר טואלט. נכנסתי לבדוק בחדרי השירותים שבבניין, ונוכחתי לדעת שהמחשבה שלי היתה נכונה, לא היו שם ניירות חתוכים. ברוך ה' שהתעוררתי לחשוב על כך מבעוד מועד. עברתי בכל חדרי השירותים וחתכתי כמות גדולה של נייר טואלט".

רבי חיים, שלא רגיל לתיאורים רגשניים, כותב שם, שכל חיתוך וחיתוך של רבי אליהו חתך חלקים בעומק הלב של הבחור. אפילו הוא, שרחוק מאוד מעולמה של תורה, נפעם מגדלות הנפש של הרב הצדיק, על מה נתונות מחשבותיו בערב יום הכיפורים - לדאוג לנייר טואלט לציבור. הוא פרץ בבכי ואמר לרבי אליהו: "ילמדנו אורחות חיים".

"בבקשה", אמר לו הרב דושניצר. "בוא, שב לידי ביום כיפור". הבחור חבש כיפה לראשו וישב ליד רבי אליהו במשך כל יום הכיפורים. הציבור התפלא מי זה בעל התשובה הטרי שיושב שם ב'מזרח' ליד המשגיח.

הבחור הזה חזר בתשובה שלמה, ולימים נהיה מחשובי מזכי הרבים ועסקני הציבור החרדיים.

הוא לא חזר בתשובה דרך סמינרים, הוא לא נזקק לשיעורים והרצאות על תורה ואמונה. הוא ראה מעשה אחד, מעשה טהור של 'יָרָא', של ראייה רחבה - וזה הספיק לו כדי להתקרב לבורא עולם ולהבין איך צריך להיראות אורח חיים יהודי.

(מתוך 'דורש טוב' בהוצאת 'פה נוף')

סיפר רבי חיים ברים שפעם אמר לו החזו"א שלא לקח את הסטייפלר כחתן לאחותו מחמת למדנותו ובקיאותו, אלא על שהכיר בו כי ירא שמים הוא, שקרא דברי תורה שפרסם הסטייפלר ומתוכם הבחין שכותבם חדור ביראת שמים טהורה

פנינים ואוצרות מהג"ר שלמה קולדצקי שליט"א על האדם - החיה הכי מסוכנת בעולם

כִּי אֶמְתִּי רַק אֵין יִרְאָת אֱלֹקִים בְּמָקוֹם הַזֶּה (כ"א)

החזון איש כותב (באמונה ובטחון פ"א) שורש תיקון המידות הוא סור מרע, ונוח לו לאדם לקיים עשה טוב, אבל מן הקושי הוא לקיים סור מרע, יש מהאישים שהם עומדים הכן למסור שארית כחם לטובת זולתם ליחיד ולציבור, והם קפדנים ביותר וכאשר פגע בהם אדם בדיבורו הקל, הם מתקצפים קצף חדל מעצור וידיהם קלות לחלוק מהלומות רצח, ואוי לו למי שפגע בהם וכו'. מבואר בדבריו: דלפעמים אדם יכול להיות בעל מדות נהדרות, ולמסור נפש בשביל אחרים, אך לסור מן הרע קשה לו ביותר, הוא יעשה טוב לכולם, עד שזה פוגע ברצונות האישיים שלו, ואז כשזה קורה אין שום דבר שעומד מולו.

בדבריו התכוון ר' אלחנן לרמוז, על הסכנה העלולה לצמוח מגרמניה, אף על פי שנחשבה באותה עת למדינה מפותחת ומסודרת כאמור לעיל. והנה לא חלפו שנים מועטות, והתאמתו הדברים להפליא, המדינה המתורבתת הזאת הוציאה מקרבה בני בליעל, חיות טרף נוראות, אשר הרגו במיתות משונות ללא רחם ששה מליון יהודים חפים מפשע. במשפט אייכמן נשאל הנאשם, האם אתה אדם מוסרי? והצורר ענה בלי למצמץ: כן... פעלתי על פי מצפוני, ועל פי הנורמות החברתיות.

למדנו כאן יסוד גדול: יראת שמים היא המפתח לשליטת האדם על יצריו האפלים, ועל תאוותיו.

האדם הוא החיה הכי מסוכנת בעולם

רבי אלחנן וסרמן בקובץ מאמרים כותב כך: יראת שמים אינה סתם תוספת מעלה באדם, אלא מי שיש בו יראת שמים הוא ראוי לתואר אדם, ומי שאין לו יראת שמים אינו אדם.

זה שאמר שלמה המלך את האלוקים ירא כי זה כל האדם רק מי שאת האלוקים ירא, נקרא אדם, כי זה כל האדם, אך מי שאין לו יראת שמים, גם אם יש לו תכונות ומעלות רבות אינו קרוי אדם. אומר ר' אלחנן: האדם הוא החיה הכי מסוכנת בעולם, אבל כשברא הקב"ה את האדם, הוא ברא בוודאי גם את השלשלת לקושרו לבל יחריב את העולם. ומהי השלשלת הזו? יראת שמים אשר רק בכוחה לעצור את האדם לבל יהיה כחיה טורפת. וזולת זה, אין כל אמצעי אחר לבלום את כח התאוה של האדם המורכב מטבע כל בעלי החיים, ולא תועיל שום תחבולה בעולם לשמור את האדם מלהזיק, ואף אם יהא חכם ופילוסוף כאריסטו.

הגה"צ רבי אלחנן וסרמן ביקר בגרמניה בשנת תרצ"ו היה זה כמה שנים לפני השואה, שבימים ההם למרות שחששו היהודים מפני הגבלות קיפוחים ורדיפות, עדיין לא נראתה באופק מלחמת השמד שעשו הנאצים בעם היהודי. איש עדיין לא שיער אז, מה עתידים בני העם הגרמני לעולל ליהודי אירופה, המדינה היתה מפותחת מאד מבחינה תרבותית וכלכלית, והיהודים חיו שם בתנאים טובים, ויחסיהם עם הגרמנים היו מניחים את הדעת. במסגרת ביקורו בברלין רבי אלחנן נשא שיחה מוסרית בפני התלמידים, היה זה בשבוע פרשת וירא. בפתח דבריו הקשה, בפרשת וירא אנו קוראים שבתשובה לשאלת אבימלך, מדוע אמר אברהם על שרה שהיא אחותו? השיב לו אברהם כי אמרתי רק אין יראת אלוקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי. ויש להבין מה פשר ההדגשה 'רק' אין יראת אלוקים במקום הזה, לכאורה המילה 'רק' נראית מיותרת? אמר ר' אלחנן: שאברהם רצה לומר בזה לאבימלך, הנה ראיתי דברים יפים רבים במדינתך, המדינה מסודרת יפה, מבוססת מבחינה כלכלית, התושבים מתורבתים ומנומסים, לכאורה הכל טוב ויפה ומושלם, ומה שהיה חסר, זה רק יראת שמים, ואף על פי כן אמר לו אברהם כל עוד שאין יראת שמים, אפילו שיש את כל המידות הטובות והנימוסים והדרך ארץ, ברגע של מבחן 'והרגוני'. אמר לו אברהם אבינו לאבימלך, ברגע שהבחנתי שאין במקום הזה יראת שמים, שהרי אורח שבא לעיר, שואלים אותו האם יש לו היכן ללון? אם יש לו אוכל? ולא שאלות על אשתו, מכך הבנתי שאין לכם יראת שמים. ולכן הסקתי מכך, שאני ואשתי נמצאים בסכנה גדולה, אם אחד מאנשי מדינתך יתעורר לחשוק לקחת את אשתי, אין שום סיבה שתעצור אותו מלעשות זאת, ואז הוא עלול להרוג אותי ולקחת את אשתי, במצב כזה לא יועילו נימוסים ותרבויות, רק דבר אחד יכול לעצור את האדם במצב כזה, 'יראת שמים'.

ידיהם קלות לחלוק מהלומות רצח

רואים כאן דבר נורא, שכדי להיות רוצח רח"ל להרוג אנשים, לא צריכים להיות אדם מושחת בטבעו, רשע ואכזרי, יתכן שהוא אדם מאוד נאור, מנומס ואינטלגנט, אבל אם חסר לו יראת שמים, הוא כבר יכול להיות רוצח.

אמר פעם החזון איש למאזיניו: העולם טועים וחושבים שהרעק"א כתב את ספריו הגאונים ע"י שהיה בעל כשרון נפלא אבל האמת שהיו גם אחרים שנתברכו בכשרונות כמו הרעק"א, אולם לאף אחד מהם לא היתה היראת שמים שלו ומכשרונותיו בצירוף היראת שמים שלו יצא גאון מופלג כמו הגרעק"א.

מסופר שאחד שאל את האדמו"ר מקאצק מהו הגדר והשיעור של יראת שמים, ועד היכן היא מגעת? ענה האדמו"ר מקאצק ואמר לו, שידמה בנפשו שהוא נמצא בתוך עובי היער באין דרך מוצא לצאת, ובפתע הוא מבחין שאריה גדול רב מימדים דולק אחריו ועוקב על כל תנועותיו ופסיעותיו, האם יש כאן מקום לשאול ולחקור כמה הוא השיעור של האימה ופחד שהאדם צריך להיאחז בה ולירא, והלא כל כמה שהוא אדם כך הוא נאחז באימה ופחד, כל אשר לאדם יתן בעד נפשו. והוא הדין גם בענין יראת שמים.

סיפור רבי ברוך דוב פוברסקי מעשה נורא

סיפור רבי חיים ברים שפעם אמר לו החזון איש שלא לקח את הסטייפלר כחתן לאחותו מחמת למדנותו ובקיאותו, אלא על שום שהכיר בו כי ירא שמים הוא, וזאת מתוך שקרא דברי תורה שפרסם הסטייפלר באחד הירחונים, ומתוכם הבחין שכותבם חדור ביראת שמים טהורה ומבקש הוא את האמת לאמיתה.

על גודל יראתו של הסטייפלר, סיפר רבי ברוך דוב פוברסקי מעשה נורא: פעם בהיותו בן למעלה מגבורות בזקנה וחולשת הגוף, הלך ברחובה של עיר ומעדו רגליו ונפל אפים ארצה, מיד התחיל לקרוא בקול רם לעזרת עוברים ושבים שירימוהו מהר. לא לחבלת גופו ויסוריו היתה עיקר חרדתו ודאגתו, רק על שהיה שוכב בפשוט ידים ורגלים על האבן, ושמא יש בזה משום "ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחוות עליה". על זאת היה חרד ועל זה צעק לעזרה והצלה. פעם אמרו להסטייפלר, שקיים חשש שזבוב נפל לכוס התה שעמד לשותות, אולם בסופו של דבר התברר שלא נפל זבוב. למרות זאת אמר הסטייפלר למחרת, שלא הצליח להירדם בלילה בגלל עצם החשש...

בהלוויה הענקית רווית היגון בה ליוו כמיליון יהודים את רבי עובדיה יוסף זעק רבי משה צדקה ראש ישיבת פורת יוסף, ואמר: נפלה עטרת ראשינו.. עלינו להמשיך באותה דרך של יראת שמים. עשרות רבות בשנים הרב דרש ולימד ומעולם לא שינה את טעמו וריחו, אותה יראת שמים באותה הקדושה, לאורך כל הדרך.

לסיום נביא שתי עצות והדרכות מרבי חיים קניבסקי לקבל יראת שמים. במכתב ברכה לספר 'תולדות יעקב' כותב רבי חיים קניבסקי כך: ...לכתוב תולדות גדולי ישראל כדי ללמוד ממעשיהם מביא ליראת שמים, בראות עד כמה התאמצו בכל כוחם לעשות רצון אבינו שבשמים, ואין לך ספר מוסר עדיף מזה.

עוד אומר רבי חיים קניבסקי שסגולה גדולה ליר"ש זה ליטול ידים בבוקר ע"י המיטה כבר מגיל צעיר. וכמובן ע"י לימוד המוסר בא יראת שמים.

(מתוך עלונו של הרב קולדצקי וירא תשפ"ה)

למדנו כאן על רגל אחת מהי יראת שמים

ומהי יראת שמים? הרמ"א פותח את דבריו בשולחן ערוך אורח חיים בדברי הרמב"ם בספרו מורה נבוכים: שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלוקים. וממשיך הרמב"ם כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו כישיבתו ותנועותיו ועסקיו לפני המלך הגדול.

למדנו כאן על רגל אחת מהי יראת שמים, הידיעה שה' רואה את מעשינו והפחד והבושה ממנו יתברך, ומזה אנו יכולים גם ללמוד כיצד רוכשים יראה, על ידי לימוד המוסר ושינון מתמיד של הידיעה שה' רואה את מעשינו בכל עת.

חז"ל אומרים לנו שבלי יראת שמים כל הלימוד והמצוות שעושה הם לחינם. כדכתיב יראת השם היא אוצרו שאם היה ירא השם או אז זוכה בדין אבל אם היראת שמים שלו לא היתה עיקרו אינו זוכה בדין רח"ל

ורבינו יונה כותב דברים מבהילים על המקיים מצוות ואין בו יר"ש שהוא נחשב מכת עוזבי השם.

וידוע שאצל כל גדולי הדורות ניכר היטב גודל היר"ש שלהם, איך פחדו כל העת מהקב"ה ומהחטא. וידוע שאמרו רבותינו שיר"ש אפשר לקנות ע"י סיפורים על גדולי ישראל. נביא מספר סיפורים על גדו"י בגודל היראת שמים שלהם.

ומכשרונותיו בצירוף היראת שמים שלו יצא גאון מופלג כמו הגרעק"א

ארע מקרה שהגר"א בילדותו נגע פעם בשבת קודש בשגגה בקליפת פרי שהיא מוקצה. משהרגיש בדבר נפל תחתיו והתעלף, מחמת יראת חטא שחפפה עליו תמיד. כאשר העירו את הגר"א מעלפונו, וראה לפניו שוב את אותה קליפה שנגע בה, התעלף שנית, עד שאמו ראתה את הדבר ואכלה בעצמה את הקליפה, כדי להרגיע את נפשו בכך שהראתה כי הקליפה היתה על כל פנים ראויה להיאכל.

מה היה קורה אם בסדום אכן היו נמצאים 50 צדיקים, ותפילת אברהם אבינו הייתה מתקבלת? סדום הייתה ממשיכה לשרוד. מישהו היה מעלה על דעתו, שכל זכות קיומה של העיר, היא רק בזכות עוסקי ועמלי התורה?

מאוצרותיו של הרב חנניה צ'ולק שליט"א

זה בית יד לאיזמל משובץ בכסף טהור, וחקק עליו 'והנה שלשה אנשים נצבים עליו'. ואמר ה'חתם סופר' כי מעת שהשתמש באיזמל זה, לא אירע שום מכשול ותקלה כשמל ילדי ישראל. עוד דבר פלא מסופר ב'חוט המשולש' (ע' קי"ח): לפני כמה שנים קנו ממלכת אנגליה עבור המוזיאון את האשל שנשענו תחתיו המלאכים אצל א"א בדמים רבים מאד, וכשתפסו אותו להוליכו למדינתם, פתאום נתהווה אש סביבו, ונשרף כל האשל ונשתקע במקומו.

מדוע אברהם לא הביא בעצמו מים, בעוד לחם הגיש בעצמו?

יְקַח נָא מִעֵצַי מִים וְרַחֲצוּ בָּהֶם (י"ח ד)

מדוע אברהם לא הביא בעצמו מים, בעוד לחם הגיש בעצמו? מבאר ה'אלשיך': לאברהם היה חשוב להשרות אווירה נעימה, ולכן ביקש מאנשיו להביא מים לרחיצת הרגליים, ובכך הראה שאין זו טרחה אישית עבורו, יש לו מי שיעשה זאת. ואילו המהר"ל כתב: לא ניתן להביא שני פריטים יחד, גם פת לחם וגם מים. אברהם העדיף להביא בעצמו הלחם, ואת המים שלח ע"י שליח.

החת"ס מבאר: אברהם חשק מאד להכניס אורחים, אך עם זאת לא רצה לקחת בעצמו את המים כל זמן שהאבק ברגליהם, כדי לא לשמש לע"ז. את שאר הפעולות הכרוכות באירוחם, עשה בעצמו לאחר שרחצו רגליהם וביטלו את הע"ז (תורתך שאלתי).

ר' מנחם היה מדקדק להביא מלח על השולחן

וְתִבְטֹא אִשְׁתּוֹ מֵאֲחֶרָיו וְתִהְיֶינָה נְצִיב מִלָּח (י"ט ב"ו)

בתוס' (ברכות דף מ.) מובא הדין של הבאת מלח בשולחן אכילה: ר' מנחם היה מדקדק להביא מלח על השולחן, כמובא במדרש שכשישראל יושבין על השולחן וממתינים זה את זה (עד שכולם ייטלו ידיהם) והם בלא מצוות, השטן מקטרג עליהם, וברית מלח מגן עליהם. ומה שאשת לוט לקתה שנהייתה לנציב מלח, כתב רש"י (בראשית י"ט כ"ו) 'במלח חטאה ובמלח לקתה. אמר לה: תני מעט מלח לאורחים. אמרה לו: אף המנהג הרע הזה אתה בא להנהיג במקום הזה', דהיינו המנהג להיטיב לאחרים לא קיים בסדום.

(מתוך גליונו של הרב צ'ולק תשפ"ה)

אִם אֶמְצָא בְּכֶרֶם חֲמִשִּׁים
צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר
וְנִשְׁאֲתִי לְכָל הַמָּקוֹם
בְּעֶבְרָם (י"ח ב"ו)

הגה"צ רבי דב יפה
זצ"ל למד מפסוק
זה את המבט הנכון
איך להעריך ולייקר
את לומדי התורה
ותועלתם, ולו רק
מעצם לימודם. דהנה

אמרו בגמ' (סנהדרין צ"ט:): כל האומר שלומדי התורה לומדים רק לעצמם ואינם תורמים לאחרים מאומה, הוא אפיקורוס. ומביאה הגמ' מפסוק שבפרשתנו 'ונשאתי לכל המקום בעבורם' - היינו שמניין אנשים ישרים הוא סיבה להצלת עיר שלימה. לומדי התורה מאצילים ומעניקים מכוח לימודם הנהגה אחרת מהקב"ה ביחס לנעשה בעולם.

המשגיח רבי אליהו לאפיאן זצ"ל חידד את הדברים: מה היה קורה לו בסדום אכן היו נמצאים 50 צדיקים, ותפילת אברהם אבינו הייתה מתקבלת? סדום הייתה ממשיכה לשרוד, ועולם היה ממשיך לנהוג כמנהגו. מישהו היה מעלה על דעתו, שכל זכות קיומה של העיר, היא רק בזכות עוסקי ועמלי התורה? הלא ודאי היו תולים את קיומם מאלו העובדים, הפועלים והסוחרים, בו בזמן שהאמת היא, שכל קיומם הוא רק מאלו שלא דואגים לפרסם את עצמם,

העמלים והיגיעים בתורתם ויראתם!
(שולחן שבת עם גדולי ישראל).

שלחו לו הגבאים מתנה מא"י, חתיכת עץ מהעץ שתחתיו נשענו המלאכים

וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ (י"ח ג)

ב'חוט המשולש' (עמ' קי"ח) מסופר, שכשנתמנה ה'חתם סופר' לנשיא של צדקת א"י, שלחו לו הגבאים מתנה מא"י, חתיכת עץ מהעץ שתחתיו נשענו המלאכים כשהגיעו לא"א. לקח החת"ס את האיזמל שמל בו רבו, רבי נתן אדלר זצ"ל, ונתנו לאומן שיעשה מעץ

סיפר לי אברך שבשכונת 'נאות הפסגה' במודיעין עילית, אברך אחד הקים שיעור קטן בספר 'אהבת חסד', מה שהפך עד מהרה לזרז של מעשים גדולים

הגאון הרב בצלאל טרוביץ שליט"א יו"ר ארגון 'נוצרי לשון' על חלוקה מיוחדת של ספרי 'אהבת חסד'

בפרשת "וירא" אנו רואים את אברהם אבינו, שנמצא עם הקב"ה, עוזב כביכול את השכינה ורץ לקראת שלושה עוברי אורח ערביים. מפרשי התורה דנים בשאלה: איך ייתכן שאברהם עוזב את הקב"ה אפילו לטובת חסד? ושמעתי להסביר

שהקב"ה רצונו לעשות טוב לכל אחד ואחד 'הטוב והמטיב' לכל, וממילא זה היה רצון הקב"ה שאברהם יעשה וזה מה שהוא אכן עשה, כי עשיית חסד זהו רצון ה'.

ב"ה העולם מלא בחסד. סיפר לי אברך שבשכונת 'נאות הפסגה' במודיעין עילית, אברך אחד הקים שיעור קטן בספר 'אהבת חסד', מיד לאחר תפילות השבת. מה שנראה כיוזמה מקומית צנועה, הפך עד מהרה לזרז של מעשים גדולים. בעקבות השיעור, נפתחו שיעורים נוספים. המשתתפים, שלמדו מכתבי ה"חפץ חיים" על חשיבות הקמת גמ"ח, החליטו ליישם את הלימוד הלכה למעשה. כמה מהמשתתפים לקחו על עצמם את המשימה: כינוסים, התרמות, ערבי אירוע ופעילות ציבורית ענקית - ותוך תקופה קצרה כל אלו הביאו לפתיחתו של גמ"ח גדול ורציני.

ורק נחשוב ממי הכל התחיל, ממי שיסד את שיעור "אהבת חסד" הראשון. היוזמה הפשוטה שלו הניחה את היסודות לכל מפעל החסד העצום שקם אחריה.

המבצע הנוכחי: הפצת אור ה"אהבת חסד"

בעקבות ההתעוררות העצומה ללימוד הספר 'אהבת חסד' בעקבות המצב בארץ הקודש וכפי הבטחת החפץ חיים "ומה טוב היה, אם זה העניין (של גמילות חסדים) היה מתפשט בעמנו עם קדוש, שכולם יזרזו למצוה זו. ועל ידי זה היה נתמלא כל העולם כולו במידת החסד וממילא היו מתבטלים כל התלאות וכל הצרות מן העולם".

אנו שמחים להודיע כי קיבלנו תרומה מיוחדת לחלוקת ספרי 'אהבת חסד' למען זיכוי הרבים להעניק חנים את הספר 'אהבת

חסד' לבתי כנסת ובתי מדרשות וכן למעוניינים לפתוח שיעורים בספר 'אהבת חסד'.

כולנו מכירים את "הגמ"ח המרכזי" - גוף שפועל כבר שנים רבות ומסייע למשפחות רבות. וכאמור, ישנו ביקוש גדול ללימוד בספר "אהבת חסד" ומי מתאים יותר לעסוק בחסד ובסיוע בלימוד החסד, אם לא גוף החסד עצמו?

"הגמ"ח המרכזי" נרתם למשימה חשובה זו והסכים לקחת על עצמו מבצע גדול: **הדפסת והפצת אלפי ספרי 'אהבת חסד'**. זהו המבצע האדיר בו אנו יוצאים כעת ב"נוצרי לשון" - להפיץ את הספר שירהב חסד בעולם.

זו ההזדמנות לפנות אלינו ולקבל ספרי "אהבת חסד"

מידת החסד היא כוח מתגלגל - מצוה גוררת מצוה. אלפי מקומות רוצים לפתוח שיעורי חסד: ביישובים בהפסקת צהרים, בפנימיות ובקהילות. אך לרבים אין את הספרים הדרושים. זו ההזדמנות **לפנות אלינו ולקבל ספרי "אהבת חסד"**.

בהזדמנות זו אנו פונים בקריאה נרגשת, במיוחד לכל שיעורי הדף היומי הלומדים היום את מסכת **זבחים**, ומצפים לבניין בית המקדש: הדבר שיכול לקרב את בניין בית המקדש, שאנו כה משתוקקים אליו, הוא **הוספת לימוד 'אהבת חסד'**. זו ההזדמנות. **תוסיפו רק כמה דקות בסוף השיעור שלכם ללימוד "אהבת חסד"**, ותזכו לכל הטוב שבעולם, ולקיום: "עולם חסד יבנה".

היכן משיגים ספרים?

- א. לבירור מוקדי חלוקה לקבלת ספרי 'אהבת חסד'**
053-3105891 02-5821180
- ב. כמו"כ ניתן לקבל ספרים לת"ת ובתי"ס חוברות 'גם אני נוצרי לשוני' ו'אלוקי נצור לשוני מרע' לגיל הרך וספר הקומיקס 'אני ולשוני' בטל' 052-7172627**
- ג. בעניין החלוקה לת"ת ובתי ספר של ספרים ניתן לפנות ל'הכח לשמירת הלשון' 02-6315255**
- ד. כמו"כ ניתן לשמוע שיעורים מיוחדים באידיש ועברית בספר 'אהבת חסד' ו'חפץ חיים' בענייני בין אדם לחברו בטל: 03-6171132**
- ה. שאלות בעניין שמירת הלשון ואהבת חסד 02-5363333**
שלוחה 3
או במשמרת השלום 072-3372212

שאלה ותשובה

מדוע אין מתייחס עיקר העמידה בנסיון העקידה ליצחק אבינו, שהיה באותה שעה בחור בן ל"ז שנים

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: ה'מחצית השקל' מקשה, על מה שאנו מבקשים (בכל יום אחר אמירת פרשת העקידה, וכן בתפילת מוסף דר"ה) 'כמו שכבש אברהם אבינו את רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם כן יכבשו רחמך את כעסך מעלינו', והרי שאנו מבקשים בזכות אברהם אבינו שעקד את יצחק בנו, ולכאורה צ"ב, מדוע אין מתייחס עיקר העמידה בנסיון העקידה ליצחק אבינו, שהיה באותה שעה בחור בן ל"ז שנים, וידע היטב את אשר לפניו ועכ"ז פשט צווארו לשחיטה בלא להתנגד, ולכאורה מעלת יצחק שהסכים להישחט עדיפה יותר ממעלת אברהם.

שיהיה לו מכך צער תמידי בכל עת ובכל שעה, על העדר הבן-יקיר

ומבאר על פי מה שכתב בספר 'נזר הקודש' לבאר בדברי המדרש שנסיון העקידה היה הנסיון הקשה ביותר, וכמו שאמרו (תנחומא) 'כך אמר הקב"ה לאברהם, נסיתך בעשרה נסיונות ועמדת בהן, עכשיו עמוד לי בנסיון זה כדי שלא יאמרו ראשונים לא היה בהם ממש', ולכאורה מהי הרבותא ב'עקידה', והלא אברהם אבינו כבר נכנס ברצונו לתוך כבשן האש באור כשדים, וקיבל על עצמו להישחך על קידוש השם. אלא מבאר באופן נורא, כי אכן יותר נקל הוא לאדם להיכנס לתוך כבשן האש - להצטער הרבה בשעה אחת ותו לא, מאשר לשחוט את בנו, שיהיה לו מכך צער תמידי בכל עת ובכל שעה, על העדר הבן-יקיר. ועפ"י מיישב ה'מחצית השקל' מדוע עיקר העמידה בנסיון העקידה מתייחס לאברהם ולא ליצחק, כי יצחק הסכים למות, כלומר, פעם אחת ותו לא, ואילו אברהם קיבל על עצמו את כל הצער שיהיה לו לאורך ימים ושנים.

אבימלך צעק, אך אברהם אפילו לא הסתובב אליו, כי כך לא מדברים

אבינו ע"ה?

ביאר רבינו: אבימלך החל לדבר עם אברהם בעזות משונה, והתקיף אותו בחוצפה נגד כל היגיון, הוא גער באברהם אבינו ע"ה כאילו שאברהם הביא עליו ועל ממלכתו צרות, "מה עשית לנו ומה חטאתי לך כי הבאת עלי ועל ממלכתי וכו' מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי", וכי אברהם אבינו עשה לו משהו, הרי אבימלך הוא שלקח את אשתו של אברהם והוא שהביא על עצמו את הצרות וכפוליטיקאי ממולח הוא מנסה לגלגל את האשמה על אברהם ולהאשימו בכל המתרחש, מה עשית לנו וכו' מעשים אשר לא יעשו עשית וכו'. כיון שראה אברהם שזה סגנון דיבורו, לא הגיב אברהם אבינו מאומה, שקט דממה שררה במקום, ובלשונו של רבינו באידיש, אבימלך האט געשריגן, און אברהם האט זיך אפילו נישט אויסגדרייט צו איהם, ווייל אזוי רעדט מען נישט.. (אבימלך צעק אך אברהם אפילו לא הסתובב אליו, כי כך לא מדברים), כיון שראה שאברהם ע"ה לא מגיב על דבריו, ניסה אבימלך לשנות את תוכן ההתקפה והחל שוב לדבר בסגנון טוב יותר, "ויאמר אבימלך", דברים של טעם, "ויאמר אבימלך מה ראית כי עשית את הדבר הזה" היינו שאל בעדינות, מה הסיבה שאמרת לנו אחותי היא ולא גילית שהיא אשתך וכו' רק אז הסתובב אליו אברהם אבינו, ונאות להשיב לו, "כי אמרתי רק אין יראת ד' במקום הזה והרגוני על דבר אשתי".

(מתוך הספר גאון ישראל)

כי אמרתי רק אין יראת אלהים במקום הזה מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל צעד פעם ברחוב בשכונת "שערי חסד" ולצידו יהודי שנזקק להדרכה בנושא מסויים, ענה לו רבינו תשובה והשתמש בדבר תורה שבו התייחס לנידון ששאל, באומרו, ראה נא, איך כל העצות טמונות בתורתנו הקדושה שצריך להיות הדרכה לאדם לכל ימי חייו.

כתוב בפסוק בפרשת וירא "וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מָה עָשִׂיתָ לָנוּ וּמָה חָטָאתִי לָךְ כִּי הֵבֵאתָ עָלַי וְעַל מַמְלַכְתִּי חֲטָאָה גְדֹלָה מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא יַעֲשׂוּ עָשִׂיתָ עִמָּדִי", קריאת התגר של אבימלך על אברהם אבינו ממשיכה "וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל אַבְרָהָם מָה רָאִיתָ כִּי עָשִׂיתָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה" על כך השיב לו אברהם אבינו ע"ה "וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאָת אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְהִרְגֹנִי עַל דָּבָר אֲשֶׁר־".

נשאלת השאלה, מפני מה נאמר פעמיים באותה שיחה "ויאמר", "ויאמר לו מה עשית" ושוב "ויאמר לו אבימלך מה ראית כי עשית", הרי הוא במהלך שוטף של שיחה אחת מול אברהם

הח"ח מביא ששמע שהיה מעשה ב'מכנים אורח' אחד, ששלט אש בנכסיו, ותמהו העולם, על מה לא הגנה עליו זכות מצותו

כל מה שכדאי לדעת על ליווי אורחים

הערוך השלחן כתב שעכשיו לא נהגו בזה מפני שאין הולכים ברגל אלא נוסעים בקרון ואינו נוסע לבדו (עיי"ש). בספר עמק ברכה כתב שהחזו"א אמר לו שאפשר שחיוב לווה אינו אלא למי שהולך בדרך יחיד, אבל כהיום, שנוסעים הרבה אנשים יחד, נעשה כל אחד לווה לחברו. הגרא"ל שטיינמן אמר שאולי יש לומר שעיקר המצוה זה להולכים רגלי, וכהיום שנוסעים אין חובה ללוות.

תלוי מי מה ומתי

הגר"ח קניבסקי נשאל האם מצוות ליווי האורח שייך בזמננו, והשיב, כן. וחזר השואל ושאל, ששמע בשם החזו"א שהיום אין חיוב לוייה, האם זה נכון שמועה זו, והשיב, תלוי מי מה ומתי. (שמחת מרדכי) יש שהקשו על מה שאמר החזו"א שחיוב לווה הוא רק להולך יחיד, מכך שאברהם אבינו לווה את המלאכים אף שהם היו שלושה. (וראה בספר חכמה ודעת שעמד בזה).

הגרא"ל שטיינמן תירץ שאפילו אם אין בזה חיוב מ"מ משום מנהג דרך ארץ צריך ללוות אפילו לרבים. כאמור בדברי הח"ח, משמע מהגמ' שבליוי יש סגולה למתלווה שלא יארע לו אסון בדרך.

היה מקפיד ללוות ארבע אמות את הנוסעים לחו"ל

המהרש"א (בסוטה מ"ה:) ביאר זאת, שכיון שהתחיל ללוות ד' אמות הרי כוונתו ודעתו להצילו בדרך, ומחשבתו ורצונו מהני ליה לחבירו בכל הדרך להצילו ע"ד רצון יראיו יעשה, או שמלאכיו של המלווה גומרים מחשבתו ורצונו לילך במקומו עם המתלווה ולהצילו מהיזק. (עיי"ש)

הקהילות יעקב היה מקפיד ללוות ארבע אמות את הנוסעים לחו"ל, ואף לעת זקנתו כשההליכה היתה מאד קשה עליו היה מלווה לפחות עד הפתח.

הסמ"ק כתב, בא וראה כמה גדול כח של לווה, שהרי אחד הלוח אחד המתלווה אינם ניזוקים כל היום, שנאמר שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו'. וכע"ז איתא בדעת זקנים לבעלי התוספות. לוי"ה ראשי תיבות לחיים ולשלום ילך האורח, ולמפרע המלווה ילך וישוב לחיים (כף החיים ועוד).

ואברהם הלך עִמָּם לְשִׁלָּחם (י"ח מ"ו). לשלחם - ללוותם, כסנור אורחים הם (רש"י) חז"ל (בסוטה מ"ו:) הפליגו מאד במצוה זו, ואמרו ששכר לווה אין לו שיעור.

כתב הרמב"ם: שכר הלווה מרובה מן הכל, והוא החוק שחקקו אברהם אבינו ודרך החדש שנהג בה, מאכיל עוברי דרכים ומשקה אותן ומלווה אותן, וגדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה וכו' ולווים יותר מהכנסתם.

אמרו חכמים (סוטה מ"ו:) כל המלווה חברו אפילו ד' אמות בעיר שוב אינו ניזוק (אותו היוצא לדרך), וכל שאינו מלווה כאילו שופך דמים.

שיעור הלווה שאדם מחויב בו משתנה בין איש לאיש, שאיש לחברו - עד תחום שבת, התלמיד לרבו - עד פרסה, ועוד שיעורים, וכמבואר בגמ' וברמב"ם.

פלא על העולם שמקלין בזה

החפץ חיים כותב בספרו 'אהבת חסד', שלפלא על העולם שמקלין בזה, וכותב שחיפץ ומצא כי הסמ"ע הביא בשם ה'דרכי משה' שעכשיו אין נוהגין אפילו תלמיד לרב עד פרסה, משום שמוחלים על כבודם, ויש לילך עימו או אפילו עם חברו עד השער, או לפחות ארבע אמות.

אופן נוסף כתב הח"ח שהדינים הנ"ל הם דווקא בזמן שהדרכים אינם מסומנים, ואם יטעה בהן, יש סכנה מפני חיות וליסטים, אבל במקומותינו, שהדרכים מיושבים וגם הם מסומנים - אין בכלל זה. וכתב: אבל כל זה הוא רק ללמד זכות על העולם, במה שאינם זהירים לילך עד פרסה או עד תחום שבת, אבל חלילה לפטור עצמו ממצות לווה לגמרי, כי מגמרא משמע שהוא דבר סגולה למתלווה שלא יארע לו אסון בדרך. וגם ע"י הלווה נגמר המצוה בשלמות, כי אש"ל ראשי תיבות אכילה שתיה לווה. עיי"ש.

והח"ח מביא ששמע שהיה מעשה ב'מכנים אורח' אחד, ששלט אש בנכסיו, ותמהו העולם עליו, על מה לא הגנה עליו זכות מצותו, ואמר גדול הדור אחד, מפני שמנהגו היה רק לקבל את האורחים באכילה ושתיה, ולא ללוותם כלל, ואכילה ושתיה ר"ת 'אש'. ורצה לומר שעל כן לא היה כח בהמצוה להגן עליו, כי שם 'אש' אינו מונח, אלא אם כן השלימה כראוי.

לְסִיּוּמָא דְגַלְיֹנָא

עורך המדור: אלחנן נתן ליכטיג

אב ובנו קבעו לנסוע ברכבת בשעה עשר בבוקר

ידועים דברי
חז"ל (סוטה
מח) 'כל מי
שיש לו פת
בסלו ואומר

מה אוכל למחר, אינו אלא מקטני אמנה'.
יש להבין מדוע הוא מקטני אמנה? וכי
הבטיח לו הקב"ה שיהיה לו מה לאכול
למחר?

משל נפלא אמר המשגיח הגה"צ רבי
יחזקאל לוינשטיין זצ"ל: אב ובנו קבעו
לנסוע ברכבת בשעה עשר בבוקר. הבן
הגיע בשעה שמונה, ובלבבו התעוררה
דאגה על שאביו אינו שם, ככל שעוברות
הדקות, גוברים חששותיו של הבן, פן
לא יבוא אביו.

וכי דאגה זו מוצדקת? ודאי לא, למה
לו לאב להגיע מוקדם ולבזבז זמנו
בהמתנה?

כל הדואגים והחוששים: "מה נאכל
למחר", הריהם דומים לבן ההוא. הם
אינם רעבים היום, רק חוששים פן ירעבו
מחר. דאגה זו נובעת מקטנות מדריגתם.
הם אינם יכולים לראות היום את שיאכלו
מחר, ומכאן "ראיה" לדעתם, שמחר
ירעבו. על כן, הם דואגים ומצטערים,
טורחים ומשתדלים בדרכים חריגות כדי
להציל עצמם מהרעב של מחר.

אך האמת היא, שאין כל הצדקה
לדאגתם, שכן למה ימציא להם הקב"ה
את אמצעי מזונות המחר כבר היום?
כלום יש צורך שימצא האוכל טרם זמנו,
רק מאחר שהם קטני אמנה, וממלאים
עצמם דאגות כרימון?.

(מתוך הספר 'הנני בידך')

והפריד לו את החלק הקשה מהדרך של הלחם

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א:
ידועה זהירותו של הגה"ק המהרי"ל
דיסקין זי"ע במצוות 'הכנסת אורחים'
'לצד התמדתו העצומה בעסק התורה
הק'. פעם ניגש המהרי"ל באמצע לימודו
לזקן אחד שהיה סמוך על שולחנו,
והפריד לו את החלק הקשה מהדרך של
הלחם...

לאחר מכן שאלוהו בני הבית, כיצד
הבחין הרב מתוך לימודו בעמקות נפלאה
שזקן זה נצרך לעזרה? ויענם המהרי"ל:
הנה מצינו בפרשת וירא שהקב"ה נגלה
אל אברהם אבינו והנה רואה אברהם
כי 'שלושה ערביים' מתקרבים, ביקש
מהקב"ה הניצב עליו - אל נא תעבור מעל
עבדך, וירא וירץ לקראתם, וכל הרואה
יתמה, כיצד ראה אברהם כי ג' ערביים
לפניו והרי הוא עומד עתה בגילוי שכינה'
בפועל ממש...

אלא כי כן כלל הדברים, במה שהאדם
שקוע ומונח ראשו ורובו יראהו אף
מתוך עמידתו בגילוי שכינה. אף אתם
אל תתמהו כיצד הבחנתי מתוך לימודי
בצרכי הזקן

(דרש מרדכי, 'באר הפרשה' וירא תשפה).

המרחק של השמש מכדור הארץ הוא כ-150 מיליון קילומטר

ב'חם היום. - הוֹלֵא הַקֶּבֶ"ה חֲמָה מִנְּקִיטָה.
שָׁלָא לְהַקְרִיחוּ בְּאוֹרְחִים (רש"י - ב"מ)

השמש היא מקור האור והחום העיקרי
לכל החיים על פני כדור הארץ. השמש
היא כדור עצום של גזים לוהטים, בעיקר
מימן והליום, ובמרכזו מתרחשות תגובות
גרעיניות היוצרות אנרגיה אדירה.

המרחק הממוצע של השמש מכדור
הארץ הוא כ-150 מיליון קילומטר.
למרות שטמפרטורת פני השטח של
השמש מגיעה לכ-5,500 מעלות צלזיוס,
אנו מקבלים ממנה חום נעים המחיה את
העולם ולא אש שורפת.

הסיבה לכך היא, שהמרחק הגדול
מפזר את האנרגיה כך שרק חלק קטן
ממנה מגיע אלינו, וגם האטמוספירה של
כדור הארץ פועלת כמגן, בולמת קרינה
מסוכנת ומווסתת את הטמפרטורה.

אילו השמש הייתה קרובה יותר או
ללא שכבת הגנה אטמוספירית, פני כדור
הארץ היו נשרפים. לכן השמש ממוקמת
בדיוק במרחק המתאים לחיים.

השמש שנמצאת בדיוק במרחק הנכון,
מספקת אור, חום, אנרגיה לצמחים, לים,
לרוח, לכל מחזורי החיים. ככל שנעיין
בזה נבין כמה חכמה אין-סופית שאנו
לא יכולים אפילו להכיל ולהבין טיפה
מהים, שהקב"ה הטוב ומטיב ברא בעולם
'המאיר לארץ ולדירים עליה ברחמים'...

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

תכונה רבה החלה בפתה, כל ילד העביר את הסוד הרגיש רק לעוד מישהו אחד, כמובן אחרי הבטחות מרבות לשמור את הסוד ולא להעביר אותו הלאה...

חיים ויענקי מספרים על הסוד של אלי

לספר לי! נו, רמז קטן. תגיד לי רק דבר אחד!"

אחרי לחצים רבים פני נכנע ומספר לו רק בתנאי שלא יגלה את הסוד; "דוד של אלי מאמריקה טס אליהם ועומד להגיע הערב בהפתעה."

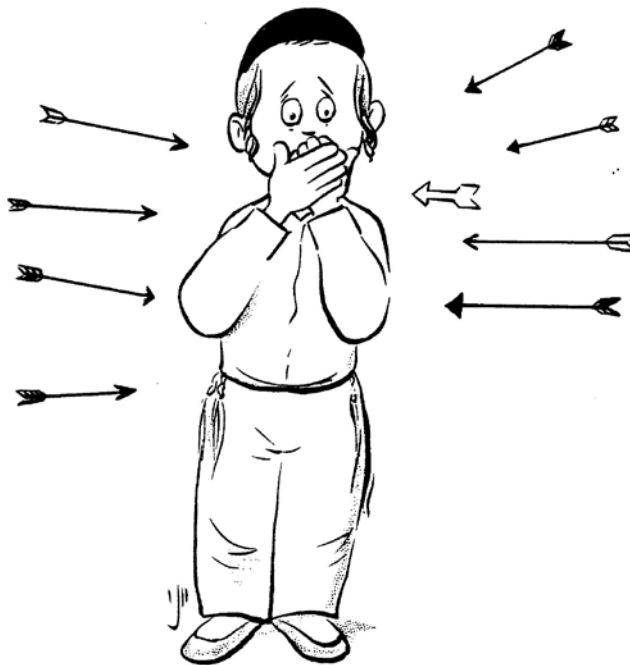
מוישי לא הצליח לשמר את המידע המענין לעצמו. הוא מהר לשיקי, חברו הטוב, ומשף אותו הצדה, הרחק מאזנים סקרניות. בלחש דרמטי ספר לו את הסוד הגדול. "שיקי, אתה לא מבין

מה קורה הערב... זה סוד, סוד, סוד! אל תספר לאף אחד! דוד של אלי מגיע היום מאמריקה, עם מתנות מיוחדות... איזה כיף להם..."

תכונה רבה החלה בפתה, כל ילד העביר את הסוד הרגיש רק לעוד מישהו אחד, כמובן אחרי הבטחות מרבות לשמור את הסוד ולא להעביר אותו הלאה...

נחום נגש לשיקי. "שיקי, ראיתי אתכם. ראיתי ששוחחתם על משהו חשוב. אני מבקש ממך כחבר לשתף אותי. אני לא מתכנן לגלות לאיש, רק רוצה להבין אם משהו דחוף קורה."

שיקי שתף את הידיעה רק עם נחום ונחום ספר רק לשרוליק ומהר מאד כלם כבר ידעו על הדוד העשיר של אלי מאמריקה שהולך לחלק מתנות יקרות וממתקים מיוחדים...

אלי היה החרוץ של הכיתה והילד הכי שמח. תמיד השמחה הייתה על פניו, אף משום מה, היום היה נראה שהוא ממש לא רגוע.

פני נגש אליו בהפסקה כדי לשאל אותו מה קרה והם הסתודדו.

אלי ספר בלחש: "היום בערב, מיד כשנחזור מהתלמוד תורה, אמור להגיע אלינו בן דוד מחוץ לארץ! לא פגשנו אותו מלאא זמן. המשפחה שלי רוצה לשמר את זה בסוד

מחלט כדי שסבתא שלי לא תהיה מתוחה ונרגשת מדי מראש..."

פני, שהבין שמדבר בדבר רציני אמר מיד "ואוו איזו התרגשות... אל תדאג, אפשר לסמוך עלי, אני שומר את זה בסוד."

מוישי, ראה את אלי ופני מסתודדים ומתלחשים במסדרון והבין שמשהו מענין קורה...

הוא נגש לפני והחל ללחץ עליו לספר לו על מה התלחש עם אלי המתוח. בתחלה פני סרב לשתף פעולה "מוישי, זה לא ענין מיוחד, משהו משפחתי ותו לא" ענה

נו, רמז קטן. תגיד לי רק דבר אחד

"פני, אל תעשה לי את זה, אמר מושי, אתה חייב

לקראת סוף ההפסקה הילדים התישבו במקומותיהם. שרוליק, היושב לצדו של אלי, שאל פתאום "מתי בדיוק מתחילה חגיגת הממתקים מאמריקה? אפשר לבוא אליה גם הערב?"

"אמריקה?" שאל אלי בתדהמה, "איפה יש חגיגת ממתקים מאמריקה?"

"מה פרוש, אצלכם בבית" ענה שרוליק. "מה???" שאל אלי ופניו האדימו במבוכה, "לא הבנתי". שרוליק החל להסביר לו על השמועה המעניינת ופתאום אלי הבין שהסוד - כבר איננו סוד...

מתי בדיוק מתחילה חגיגת הממתקים מאמריקה?

מתי בדיוק מתחילה חגיגת הממתקים מאמריקה? "הוא שכן יוד צעיר שלי מגיע היום לארץ. הוא מגיע משוויץ, בכלל לא מאמריקה. הוא מגיע בסוף הפל כדי ללמד בישיבה בארץ ישראל. אין לו מכונית גלידה, הוא לא מביא לנו בגדים חדשים, ולא מתכוון לחלק בכלל מתנות או ממתקים."

הוא הוסיף בחיוך קטן "אני חושב שהדבר הכי יקר שיש

התשובה לשאלה בגליון פרשת לך לך:

"אסור זה של לשון הרע הוא בין אם הוא מספר עליו בפיו ממש או שהוא כותב עליו דבר זה במכתבו, וגם אין בו חלוק בין אם הוא מספר עליו הלשון הרע שלו בפרוש ובין אם הוא מספר עליו הלשון הרע בדרך רמז. בכל גוגי בכלל לשון הרע הוא."

מי זוכה בפרסים?

בגליון פרשת נח הבטחנו שובר קניה לספרים בשווי 50 ₪.

הזוכה הוא:

מושי קרלנשטיין מירושלים זכה ב 50 ₪

הזוכים מקבלים הודעה טלפונית

לתשומת לבכם: עקב רבוי הפניות ותשובות הקוראים.

כל משפחה נכנסת רק פעם אחת להגרלה. לכן, אם יש כמה בני משפחה המעוניינים להשיב, יש לעשות זאת בשיחה אחת בלבד.

לו זה אולי שויצרי קטן שקבל מספא, המקסימום שהוא יביא לנו זה קצת שוקולד שויצרי."

הילדים צחקו במבוכה. ואז אלי אמר להם: האמת, שהייתי אמור מאוד להפגע מזה שכל אחד מדבר עלי, ואתם רואים לבד איזה ספורים כל אחד מספר, שלא מתחיל ולא נגמר. אבל לפחות תלמדו מזה איך זה לשון הרע ורכילות, שזה אומר משהו אחד והשני מיד אומר משהו שני, ובסוף יוצא ספורים שאין להם שום קשר למציאות.

וחוץ מזה גם למדתי פעם בספר 'חפץ חיים' שאסור לגלות סודות.

והנה זה לפניכם כך כתוב בהלכות אסורי רכילות כלל ח' סעיף ה':

'וחיב אדם להסתיר הסוד אשר יגלה לו חברו דרך סתר, אף על פי שאין בגלוי הסוד ההוא ענין רכילות, כי יש בגלוי הסוד נזק לבעליו, וסבה _____ . שמתם לב שחסרים כאן 2 מלים אז עינו גם אתם בספר 'חפץ חיים' - שמירת הלשון' בהלכות אסורי רכילות כלל ח' סעיף ה, התקשרו אלינו, וענו לנו מה המלים החסרות

בכה עונים תשובות וזוכים בפרסים

במה זוכים?
זוכים בשובר לקניית ספרים
בסך 50 ₪

איך עונים?
מכינים את התשובות לכל השאלות בקצרה
מתקשרים למוקד 'על הצדיקים'

073-345-30-95

כל שבוע עד יום שני בשעה 8 בערב

משאירים את שמכם ומס' הטלפון שלכם
עונים את התשובות בקול צלול ובהיר

עכשיו מתפללים שתזכו

כבר אמרתי מקודם לרב כי אני מנהל עסק

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א
על מה אתה עושה

מסופר על בעל ה'בית הלוי' שפגש פעם באחד
מתלמידיו לאחר תקופה ארוכה שלא נפגשו.
שאל אותו ה'בית הלוי': מה אתה עושה?
ענה: אני מנהל עסק, וברוך ה', פרנסתי מצויה.
לאחר כמה דקות ניגש אליו, ושאלו שוב: מה
אתה עושה.
- אני מנהל עסק, וברוך ה', העסקים משגשגים.
חשב שהרב כנראה לא שמע מקודם את דבריו.
לאחר כמה דקות, שוב ניגש הרב ושאל: מה
אתה עושה?
- כבר אמרתי מקודם לרב כי אני מנהל עסק.
- כן, שמעתי היטב את דבריו. אבל אני שואל
אותך מה אתה עושה, ואתה עונה לי מה הקדוש
ברוך הוא עושה...

הפרנסה היא משמים והיא מעשה ידיו של
הקדוש ברוך הוא. אבל אני שאלתי אותך מה עם
הלימוד שלך? מה עם קביעת עיתים לתורה?
מה עם היראת שמים שלך? מה עם תפילותיך?

(הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א מתוך 'ומתוק האור' הגדה
של פסח)

אבל למלאך הזה אין נשמה. אין לו אפשרות לעשות שום תנועה

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על מצוות כראוי

כתבו המקובלים: בשעה שאדם מוציא
מפיו נדר שיעשה איזה דבר, נברא מלאך.
אבל למלאך הזה אין נשמה. יש לו עיניים,
אוזניים, ידיים, אך אין לו אפשרות לעשות
שום תנועה. הוא ממתין עד שהאדם יקיים
את הנדר ויכניס בו נשמה.

מהיכן נלמד דבר זה? מאברהם אבינו
שכשבא לעקוד את בנו יצחק, התגלה אליו
המלאך ואמר לו: "אל תשלח ידך אל הנער... כי
אתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה, ולא חשכת
את בנך את יחידך ממני" (בראשית כ"ב).

כוונת המלאך היתה לומר כך: הקב"ה אמר לך "והעלהו שם לעולה", לא לשחוט
אותו בפועל אלא רק להעלות אותו לעולה. וכשהעלית אותו לעולה - קיימת את
המצווה בשלמות. ומה הראייה? "ולא חשכת את בנך את יחידך ממני", אני המלאך
שנבראתי ממצווה זו, לא נחסר ממני כלום. הרי לך ראייה שעשית את המצווה
בשלמות. מכאן אנו למדים, שאם אינו מקיים את המצווה בפועל יש חסרון במלאך
מכאן למדים גם לענין נדרים: כשאדם נודר שקיים מצווה, נברא מלאך טוב,
אבל הוא לא מושלם, עד שיקיים את המצווה בשלימות.

לכן בשעה שאדם מקבל על עצמו לנדוב מעות לבית הכנסת, או לכל דבר
מצוה, ראוי לו לפרש תמיד ולהקדים ולומר 'בלי נדר'

סיפר אבי מורי רבי סלמאן מוצפי זצ"ל, כי לאחר שעלה לארץ היה יושב
ולומד תורה בבית הכנסת "שמש צדקה" מפי רבי צדקה חוצין זצ"ל. בבית
כנסת זה שנוסד על ידי רבי צדקה, התקיימה קהילה של אנשים יראי שמים,
אשר זכו לבנים תלמידי חכמים מופלגים. בין באי בית הכנסת נמנה רבי יעקב
עובדיה זצ"ל, אביו של מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל, וכן רבי אליהו אבא שאול
זצ"ל, אביו של מרן רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, ועוד רבים וטובים.

רבי צדקה חוצין היה מבקש תמיד לנדוד ולקיים את נדרי, אך מאחר שאמר
הכתוב: "טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם" (קהלת ה'), הוא היה מגיע
לבית הכנסת וכשראה גבאי צדקה האוסף כסף להכנסת כלה וכדומה, היא מוציאה
עשר לירות מכיסו וממתין. כאשר גבאי הצדקה ניגש אליו, הוא היה מכריז: "הריני
נודר לתת עשר לירות לצדקה!" ותוך כדי דיבור מניח את הכסף ביד הגבאי. כל
זאת שלא יקרה בפניו חלילה כל מכשול ומעכב, שימנע בעדו מלקיים את נדרו!
(דורש טוב דברים)